

LANDINFORMATION

Etiopien

Etniska grupper - främst amharer, tigreaner och oromoer (version 1.0)

MIGRATIONSVERKET'S FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Landinformation: Etiopien Etniska grupper - främst amharer, tigreaner och oromoer (version 1.0)

2023-07-06, version 01

Rapporten är utgiven av Nationella operativa avdelningen,
Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys.
Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, ©
Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2023.
Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehållsförteckning

1. Summary	6
2. Inledning	7
2.1 Syfte, innehåll och avgränsningar	7
2.1.1 Avgränsningar	7
3. Bakgrund	7
4. Etnicitet i Etiopien	9
4.1.1 Migrationsanalys kommentar	10
4.2 Pan-etiopier	10
4.3 Habesha	10
4.4 Tigreaner	11
4.4.1 Språk	14
4.4.2 Religion	14
4.4.3 Familjeliv	14
4.4.4 Hur etniciteten överförs	15
4.5 Amharer	15
4.5.1 Språk	17
4.5.2 Religion	18
4.5.3 Familjeliv	18
4.5.4 Hur etniciteten överförs	20
4.6 Oromoer	20
4.6.1 Språk	22
4.6.2 Religion	23
4.6.3 Familjeliv	23
4.6.4 Symboler	24
4.6.5 Olla	25
4.6.6 Släktlinjer och qallu	25
4.6.7 Gadaasystemet	26
4.6.8 Hariyya	30
4.6.9 Konfliktlösning	31
4.6.10 Hadha Sinqee	31

4.6.11	Hur etniciteten överförs	32
4.6.12	Migrationsanalys kommentar	33
4.7	Afar.....	33
4.7.1	Språk.....	34
4.7.2	Religion	34
4.7.3	Familjeliv.....	35
4.7.4	Livsstil	35
4.7.5	Hur etniciteten överförs	36
4.8	Blandetnicitet	36
4.8.1	Hur vanligt är blandetniciteter?	36
4.8.2	Överföring av etnicitet i blandäktenskap.....	37
4.8.3	Migrationsanalys kommentar	38
5.	Etnicitetens betydelse för det politiska läget och individens säkerhet	39
5.1	Generellt	39
5.2	Tigreaner	41
5.3	Amharer.....	42
5.3.1	Amharer i Oromia.....	42
5.3.2	Amharer i Addis Abeba.....	43
5.4	Oromoer	43
5.5	Tigrinjatalande eritreaner	45
5.6	Migrationsanalys kommentar	45
6.	Hur etniciteter identifieras i etiopiska samhället	46
6.1	Generellt	46
6.2	Amharer.....	47
6.3	Tigreaner	47
6.4	Oromoer	48
6.5	Vissa andra etniciteter	48
6.5.1	Afarer.....	48
6.5.2	Nuer	49
6.6	Migrationsanalys kommentar	49
7.	Avslutande kommentar	49
	Källförteckning	53

1. Summary

More than 80 different ethnic groups live in Ethiopia. This report focuses on the Amhara, Tigrayan and Oromo. Another major ethnic group in Ethiopia is Somalis. Regarding Somalis as an ethnic group, reference is mainly made to other reporting.

The description of the ethnic groups is largely based on anthropological research that goes back a few decades. It should be noted that social development has also affected the way of life of different ethnic groups, mostly in the cities but also in the countryside. Tigrayans and Amharas are sometimes called Habesha, people from the highlands, and derive their lineages ambilinearly – that is, from both the mother and the father. They traditionally live in households larger than the nuclear family and there is in the Amharic and Tigrayan structure a competitive situation for inheritance and positions. Traditionally, permission from parents or relatives is not needed to get married, but the newlyweds cannot count on financial help from their parents either. Oromos consist of several different groupings with a common language, but varying origin myths. Historically, there is a polygamous tradition, but they live in nuclear households. The Oromo structure is more collective and has built-in balancing functions to counteract the concentration of power. Traditionally, it took place in a complex system of generation groups (*luba*) in a system called *gadaa*, and age groups (*hariyya*). Afars have a clan system with two major main clans. Oromos and Afars derive their lineages patrilineally. The Ethiopian state allows residents with parents of different ethnicities to choose which ethnicity they wish to register at birth registration. However, it is most common to choose the father's ethnicity for the child.

Sometimes the ethnic group is strongly linked to a region, but all regions are to some extent ethnically mixed. Ethiopia is a religiously mixed country. Tigrayans and Amharas are often Orthodox Christians. Other ethnic groups, such as the Oromo, comprise of Christians as well as Muslims and practitioners of traditional religions. The Afar are mainly Muslim.

Developments since the TPLF-dominated EPRDF took office and the 1995 constitution providing for an ethnic federalism, have increased ethnic awareness in Ethiopia. Ethiopian society perceives ethnicity in each other and in turn links it to certain personality traits or political positions. Conflicts have an ethnic dimension. During the 2020-2022 Tigray War, the Tigrayans were vulnerable in society. Other ethnic groups are similarly in a vulnerable position linked to their ethnicity, for example, Amharas in Oromia and Oromo in Amhara.

Ethnicity is perceived through the individual's language, name, and cultural expressions such as scars and hairstyles. During an official identity check, the state can seek additional information from the issuing authority of the ID card,

where information about ethnic affiliation can be found in the registration documents.

2. Inledning

2.1 Syfte, innehåll och avgränsningar

Rapporten skrivs med anledning av att det i behovsanalyser rörande etiopiska asylärenden framkommit ett behov av ökad information i Migrationsverkets prövningsverksamhet rörande etnicitetens betydelse i det etiopiska samhället.

Syftet med rapporten är att sammanställa information om etnicitet i Etiopien på ett strukturerat och pedagogiskt sätt i syfte att underlätta för den ärendeprövande verksamheten. Rapporten bygger dels på information dels från informationsinhämtningsresor till Etiopien 2022 och 2019, dels på akademisk litteratur och dels på artiklar och rapporter i ämnet.

2.1.1 Avgränsningar

I Etiopien finns fler än 80 olika etniska grupper. Den här rapporten kommer fokusera på de största etniska grupperna som är vanligast i Migrationsverkets ärenden. Fokus kommer att vara främst på amharer, tigreaner och oromoer. Somalier är en annan av de största etniska grupperna i Etiopien som förekommer i Migrationsverkets ärenden. Somalier kommer dock inte behandlas i den här rapporten då information om etniciteten är väl rapporterad sedan tidigare. Avsikten är att avgränsa rapporten till information om etniciteterna, vilken betydelse etniciteten har för individens säkerhet och hur etniciteter identifieras i det etiopiska samhället. Etnicitetens betydelse för individens säkerhet kan dock i flera fall gränsa till eller överlappas av politisk tillhörighet. Den här rapporten kommer dock inte primärt beröra det.

Det finns olika syn på hur begreppet etnicitet definieras. Migrationsanalys utgår inte från någon specifik definition, utan konstaterar att i det etiopiska samhället uppfattar invånarna etnicitet hos varandra.

3. Bakgrund

Etiopien fick 1995 en ny konstitution och blev då en demokratisk federal republik. Delstaterna fick ett visst mått av självstyre och de största etniska grupperna fick en egen delstater. Städerna Addis Abeba, Dire Dawa och Harar är mer etniskt blandade än de områden städerna ligger i, och har därför också

status som delstater.¹ Delstatsindelningen är etniskt baserad och brukar refereras till som etnisk federalism. Av konstitutionen framgår uttryckligen att delstater ska bildas baserat på bosättningsmönster, språk, identitet och samtycke från de folk som berörs.² Den politiska koalitionen Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF) bildades av de segrande grupperna som 1991 avsatte Derg-regimen.³ EPRDF var i princip en täckmantel för Tigrayan People's Liberation Front (TPLF), som sedan mitten från 1970-talet stridit för att avsätta den tidigare regimen.⁴ TPLF och dess allierade dominerade det politiska livet för varje nationalitet. De utvalda representanterna från andra etniciteter samlades inom partiet EPRDF.⁵ I mitten av februari 2018 avgick Hailemariam Desalegn från både posten som premiärminister och som ordförande i EPRDF. I slutet av mars samma år valdes Abiy Ahmed till ordförande i EPRDF och blev den 2 april 2018 premiärminister.⁶ I december 2019 upplöste Abiy EPRDF i syfte att avsluta den etniska politik som förts och uppnå större nationell enighet. I stället bildades Prosperity Party (PP), till vilket TPLF vägrade ansluta sig. Med denna utveckling förlorade TPLF, som under EPRDF-tiden varit det bärande partiet, inflytande.⁷ Etniska spänningar har sedan ökat i landet.⁸

I teorin är Etiopien ett land bestående av kulturellt och språkligt enhetliga och territoriellt avgränsande delstater, var och en med sin rätt till självbestämmande. Även om landets etniska grupper i teorin uppfyller författningens definition för att ha en egen delstat är det dock stor variation i de etniska gruppernas storlek, och ingen av dem har territoriella eller språkliga gränser fullt ut. Endast sex av de etniska grupperna har så kallade moderdelstater döpta efter sig (Amhara, Oromia, Tigray, Harari, Afar och Somaliregionen). Dessa folkgrupper, särskilt amharerna, oromoerna och tigreanerna, benämns vanligtvis "nationer". Ingen av de nämnda delstaterna är kulturellt eller språkligt homogena, men Tigray betraktas ofta som mest enhetligt.⁹

Begreppet "etnisk grupp" nämns dock inte i Etiopiens konstitution, utan där hänvisar man till "nationer". Milkessa Gemechu ser att såväl en etnisk grupp som en nation har ett gemensamt språk, identitet, historia, traditioner och värderingar och psykologisk kosmetika för att betraktas som en etnisk grupp eller en nation. Gemechu menar dock att en "nation"¹⁰ går utöver de här

¹ Etiopien, Ethiopia's Constitution of 1994, 1995-08-21, [url](#); Landinfo, Etiopia: Basisinfo, 2018-12-14, s. 2f, [url](#)

² Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 80; Etiopien, Ethiopia's Constitution of 1994, 1995-08-21, [url](#), s. 14

³ Landinfo, Etiopia: Basisinfo, 2018-12-14, s. 3, [url](#)

⁴ WRITNET, The Ethio-Eritrean Conflict: An Essay in Interpretation, 1998-11-01, [url](#)

⁵ Minority Rights Group International, World Directory of Minorities and Indigenous People – Ethiopia, 2018-01-01, [url](#) (hämtad 2023-06-26)

⁶ ACCORD, Ethiopia: COI Compilation, 2019-11-01, s. 24f, [url](#) (hämtad 2023-07-04)

⁷ Nederländerna, Ministry of Foreign Affairs, Thematic Country of Origin Information Report on Tigray 2021, 2021-08-01, s. 6, [url](#)

⁸ Internationell organisation i Addis Abeba (C1), samtal i Addis Abeba oktober 2022

⁹ Turton, David, Ethnic Federalism. The Ethiopian Experience In Comparative Perspective, 2006, s. 18

¹⁰ I den etiopiska konstitutionen refereras inte till begreppet etnisk grupp utan till "nation, nationality or people". I sammanhanget används dock begreppet nation om en folkgrupp ibland synonymt med begreppet etnisk grupp.

kännetecknen eftersom den inkluderar önskan om ett nationellt självbestämmande, eller ett eget territorium för nationen.¹¹

4. Etnicitet i Etiopien

Det finns olika syn på hur begreppet etnicitet definieras. Migrationsanalys tar inte ställning för någon specifik definition, utan konstaterar att i det etiopiska samhället uppfattar invånarna etnicitet hos varandra.

Hutchinson och Smith definierar en etnisk grupp som en grupp som har myter om gemensamma förfäder, delar historiska minnen, har grunder för en gemensam kultur, en koppling till ett eget territorium och en känsla av solidaritet mellan i vart fall några av gruppens medlemmar.¹² Etniska grupper gör anspråk på att ha identitetsmarkörer som skiljer dem från andra. De etniska gränserna används för att skilja insiders från utomstående, genom att kollektivt bygga upp och upprätthålla en dikotomisering. Etniska grupper kan ses som en social konstruktion snarare än en kulturellt givet tillstånd.¹³

Generellt i Afrika har etnicitet blivit ett instrument för politiskt mobilisering. I Etiopien fick etniciteten betydelse med uppkomsten av etniskt baserade politiska partier. Sent 1990-tal verkade stadsbefolkningen inte välkomna etnicitetens politiska betydelse, och det är oklart hur landsbygdsbefolkningen ställde sig.¹⁴ Det finns en pan-etiopisk rörelse och identifikation, främst i städerna, där gruppmedlemmarna främst definierar sig som etiopier. Identifieringen som i första hand etiopier utesluter inte att samma individ också kan identifiera sig med en etnisk grupp, men handlar om vilken identifiering som är starkast.¹⁵ Det är främst i stora städer som de som identifierar sig som pan-etiopier eller kosmopoliter finns. Det är vanligt att tigreaner kallar sig etiopier. Det är en företeelse som började ganska nyligen i samband med Tigraykriget, och tas till om man inte är bekväm med regeringens utspel i relation till sin tigreanska etnicitet.¹⁶

Etiopiens historia kan ses som att Etiopien alltid har funnits genom århundradena, men att amharer och tigreaner *är* Etiopien medan andra folk *blir en del* av Etiopien.¹⁷ De etniska identiteterna varierar över tid och följer den historiska och sociala utvecklingen. Exempelvis finns i Etiopien grupper som

¹¹ Addis Standard, Commentary: Ethiopia's conflict: Politics of nationalism and federalism without a federation, 2022-09-28, [url](#)

¹² Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 117

¹³ Yntiso, Gebre, The Nyangatom Circle of Trust: Criteria for Ethnic Inclusion and Exclusion, i Creating and Crossing Boundaries in Ethiopia Dynamics of social categorization and differentiation, 2014, s. 49

¹⁴ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 117

¹⁵ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

¹⁶ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

¹⁷ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 47

inkorporerats i amhara efter att grupperna beblandat sig och man börjat tala amhara.¹⁸ Att det finns många olika sätt att se på en etnisk grupp är ett annat exempel på att etniska identiteter är i förändring.¹⁹

4.1.1 Migrationsanalys kommentar

Beskrivningarna av olika etniska grupper i den här rapporten har inhämtats vid Migrationsanalys inhämtningsresor till Etiopien, men också från antropologiska studier som ligger längre tillbaka i tiden. Det är av intresse att ha en bild av hur olika etniska grupper traditionellt har fungerat, men det är också av vikt att veta att det moderna samhället har förändrat en del av det traditionella levnadssättet. Förändringen är störst i stora städer och bland personer som bott i städerna i flera generationer, men finns också på landsbygden i varierande grad.

4.2 Pan-etiopier

Medelklassen i Addis Abeba betraktar i stor utsträckning sig själva som etiopier eller Addisbor, i stället för som tillhöriga en specifik etnisk grupp. Den gruppen talar dock primärt amhariska. Det kan finnas anledning att se det pan-etiopiska uttrycket i relation till [etniciteten amharas](#) utveckling.²⁰ En källa menade dock att även i marginaliserade områden kallar sig människor stolt för etiopier, även om etnicitet nu är en stark del av identiteten.²¹ En student vid Addis Abeba universitet beskriver att i delstaterna, till skillnad från det mer kosmopolitiska Addis Abeba, är det mer etniskt homogent. Anekdotiskt exemplifieras med en man som växte upp i Tigray, talade tigrinja och kände till den religion som han och vännerna där hade (ortodox kristen). Först när mannen började studera vid universitetet i Addis Abeba upptäckte han och lärde känna studenter från många olika delstater, som talade många olika språk, bekände sig till olika religioner. Det var nytt och omvälvande. Den mannen identifierar sig fortfarande som tigrean, ortodox kristen men också som stolt etiopier.²²

4.3 Habesha

Habesha, eller abessinier, är en vag beskrivning av ett folk men refererar främst till den livsstil som tigrinja- och amharisktalande²³ i höglandet för på såväl den etiopiska som eritreanska sidan av gränsen.²⁴ Gurage och agew räknas också som habesha, om än i något mindre grad.²⁵ Det finns också ett antal olika muslimska grupperingar som också ingår i habesha-begreppet, som jabarti,

¹⁸ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 119

¹⁹ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 120

²⁰ Internationell organisation i Addis Abeba (C1), samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²¹ Oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Student vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²² Student vid Addis Abeba Universitet, samtal oktober 2022

²³ Tigrinja och amhariska tillhör den etio-semitiska språkfamiljen.

²⁴ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 17

²⁵ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, s. 17, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 17

argobba och amharisktalande muslimer i Wollo.²⁶ Att vara en habesha var inte ursprungligen en etnisk identitet som byggde på släktlinjen. Det var snarare en social kategori som innebar att man följde religionen, hade kunskaper om språk, och om än mer subtilt, var en del av odlingssystemet.²⁷ Dessa folk kan, utöver sin etniska tillhörighet, på en högre nivå, identifiera sig som habesha.²⁸

Inom habesha finns det traditionellt två huvudkategorier av markägande. Det ena är *rist*, som är skattebefriat land som delas mellan medlemmar i storfamiljen/släkten. Det andra är *gult*, skattepliktigt land som administreras av herremän eller religiösa församlingar.²⁹

Det förekommer att man beskriver etiopiska frågor generellt, genom att beskriva habesha men använda begreppen amhar eller tigrean. De här metakategorierna motsvarar dock bara delvis de identiteter som amharer och tigreaner själva uppfattar sig att ha. Det finns tämligen starka lokala och regionala geografiska skillnader inom gruppen, inte minst mellan de som bor i Etiopien respektive de som bor i Eritrea.³⁰

4.4 Tigreaner

Delstaten Tigray är mer eller mindre homogent avseende folkgrupper. Sub-regionala identiteter har dock varit viktiga lokalt. Det kallas *awrajanet* när man identifierar sig med distriktet (awraja³¹).³² Tigreaner (på engelska såväl Tigrayan som Tigrean) kallar sig själva *tegaru*, en pluralform av Tigray eller Tigraway.³³

Tigreaner definierar [habesha](#)-identiteten något smalare än amhara gör, och menar att den bara är applicerbar på dem som en etnonym³⁴ eftersom deras tigreanska territorium överlappar med det antika kungadömet i Aksum och tigrinjan är direkt kopplat till det antika språket geez. Traditioner inom tigrean-gruppen tillåter integration mellan amhariska och tigreanska släktlinjer, vilket innebär att det finns och funnits relationer mellan de två folkgrupperna.³⁵ Tigreanerna i Etiopien respektive Eritrea påverkades av den italienska

²⁶ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 22

²⁷ McCann, James C, People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990, 1995, s. 42

²⁸ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 119f

²⁹ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 18

³⁰ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 17f

³¹ Distriktet benmäns i den nuvarande etiopiska administrationen vanligen wordä.

³² Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 27 f

³³ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 18

³⁴ Etnonym är beteckningen på en etnisk grupp vare sig det är gruppens eget namn på sig själva, eller någon annans beteckning på gruppen.

³⁵ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 20

koloniseringen av Eritrea sent 1800-tal då tigreanerna på ömse sidor om gränsen gick olika vägar. I Eritrea blev de kristna tigrinjatalande kolonialmaktens infödda elit, medan de styrande tigreanska familjerna i Etiopien i stället hamnade i en förtryckt position med ekonomisk tillbakagång och politiskt mindre inflytande. Detta ledde senare till uppror, som kom att kallas *Woyane*.³⁶

Den tigreanska etniciteten växte sig stark under 1900-talet, och kom först till uttryck under Woyane-upproret på 1940-talet.³⁷ När Etiopien 1962 annekterade Eritrea enades de tigrinjatalande i Etiopien och Eritrea och inledde gerillakrig. Det ledde 1991 till den kommunistiska Derg-regimens fall i Etiopien och det TPLF-dominerade EPRDF:s maktposition där, samt ett självständigt Eritrea.³⁸ Omgivningen har påverkat den tigreanska identiteten, såsom det tidigare amhara-ledda feodala systemet samt senare förtrycket av tigreansk kultur och språk av Derg-regimen.³⁹ När TPLF bildades 1975 tog utvecklingen av en tigreansk etnicitet fart på allvar.⁴⁰ Tronvoll menar att TPLF använde det historiska amhariska inflytandet till att skapa en ny medvetenhet som blev till en tigreansk etnicitet.⁴¹ Sent 1980-tal hade många tigreaner börjat se sig själva i ett nytt narrativ. Det såg sig som ett folk som utsatts för orättvisor och lidande. Förändringen skedde i en kontext av extremt våld, där många krig utkämpades samtidigt mot flera militära och politiska fiender såväl som staten. Processen innefattade interna konflikter mellan områden (awrajanet), vilka slogs ned och tystades till förmån för en konsoliderad tigreansk identitet.⁴²

Derg-regimen, som i huvudsak var amharisk, föll 1991 efter att två befrielse rörelser⁴³ med sin kärna bland de tigrinjatalande befolkningen i högländet på båda sidor av den nuvarande gränsen mellan Etiopien och Eritrea intagit Addis Abeba. Under sena 1990-talet kom sedan våldet att utspela sig i huvudsak mellan dessa tigrinjatalande⁴⁴ grupper på ömse sidor om gränsen.⁴⁵

Habbo refererar till beslutsamhet och integritet. Det är ett nyckelord när tigreaner diskuterar sin gemensamma identitet. *Ma'anta*, som bokstavligen översätts inälvor, används också för att förklara habbo. Habbo har funnits sedan urminnes tider. Det är en drivkraft som frammanar handling. Särskilt när

³⁶ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, *Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population*, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 20

³⁷ Østebø, Terje, *Store Norske Lexikon*, Tigray, 2022-09-15, [url](#)

³⁸ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, *Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population*, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 20

³⁹ Tronvoll, Kjetil, *War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa*, 2009, s. 27f

⁴⁰ Østebø, Terje, *Store Norske Lexikon*, Tigray, 2022-09-15, [url](#)

⁴¹ Tronvoll, Kjetil, *War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa*, 2009, s. 48f

⁴² Tronvoll, Kjetil, *War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa*, 2009, s. 48f; Tronvoll, Kjetil, *Ambiguous identities the notion of war and "significant others" among the Tigreans of Ethiopia*, i *Violence and belonging: The quest for identity in post-colonial Africa*, 2005, s. 239

⁴³ Eritrean People's Liberation Front (EPLF) och Tigray People's Liberation Front (TPLF).

⁴⁴ Gränskriget mellan Eritrea och Etiopien pågick 1998 – 2000, kallas även kriget om Badme.

⁴⁵ Tronvoll, Kjetil, *Ambiguous identities the notion of war and "significant others" among the Tigreans of Ethiopia*, i *Violence and belonging: The quest for identity in post-colonial Africa*, 2005, s. 239f

det gäller en utländsk fiende. Habbo beskrivs ofta i krigssammanhang. Genom tiderna har tigreanerna drivna av habbo stridit och bevarat Tigray. En person med habbo, en *habbonya*, är respekterad och beundrad för sin beslutsamhet och vilja att ta sig an hinder. Habbo är främst förknippat med män, men även kvinnliga stridande inom TPLF kunde under befrielsekriget beskrivas som att de hade habbo. Det är vanligt att amharer av tigreaner beskrivs som att sakna habbo.⁴⁶

Agame är ett distrikt i Tigray, som ligger på gränsen till Eritrea och har den närmsta kopplingen till Eritrea. Agame har ofta varit inblandat i de awrajanet-strider som blossat upp inom Tigray. Ordet *agame* används också av eritreaner som en nedsättande benämning av tigreaner i Etiopien. Den nedsättande betydelsen innebär att du är ”primitiv, smutsig och bakåtsträvande vad gäller kultur och vanor”.⁴⁷ Såväl hos tigreaner som hos eritreaner finns uppfattningen att Italiens kolonisation av Eritrea har gjort skillnad mellan de två folken. Kolonisationen gav Eritrea modernisering och utveckling, till skillnad från det bakåtsträvande och stagnerade Tigray. Detta till trots fanns en nära kulturell relation mellan Eritrea och Tigray i Etiopien, och en politisk allians mellan EPLF och TPLF.⁴⁸ I samband med gränskriget mellan Etiopien och Eritrea 1998 ändrades dock det.⁴⁹ Gränskriget kom att på den etiopiska sidan initiera en process av kollektiv identifiering som tigreaner och en identifiering av ”andra”.⁵⁰ Tigreanerna skapade en distinktion mot kebessa-eritreanerna⁵¹ samtidigt som en relation med amhara återetablerades. Tronvoll menar att gränskriget ändrade tigreanernas uppfattning om vad Etiopien är. Från att ha varit något tvingande utan någon betydelsefull emotionell innebörd, till att vara räddaren och garanten för ett fortsatt oberoende Tigray.⁵²

Teferi skriver att eftersom tigreaner förhåller sig ambilinjärt till sin härkomst och relaterar till olika släktgrupper har det hindrat utvecklingen av en samhörighetskänsla. Individen tillhör många överlappande grupperingar som saknar gränser.⁵³ Historiskt har samhället i Tigray varit uppbyggt så att individen har en benägenhet att bara se att man kan tjäna något på bekostnad av en konkurrent. Som jämförelse har tanken på ett positivt nollsummespel eller en win-win inte varit närvarande. Detta har lett till kontinuerlig konkurrens och

⁴⁶ Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 65

⁴⁷ Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 68

⁴⁸ Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 73

⁴⁹ Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 75

⁵⁰ Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 92

⁵¹ Tigrinjatalande eritreaner från eritreanska höglandet, men även de boende i städerna i långlandet, kan referera till sig själva som kebessa. Se European Union Agency for Asylum EUAA, EASO Country of Origin Information Report. Eritrea. Country Focus, 2015-05-01, s. 12, [url](#)

⁵² Tronvoll, Kjetil, War & the Politics of Identity in Ethiopia, Making Enemies & Allies in the Horn of Africa, 2009, s. 93f

⁵³ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

regeringar har sett behov att ingripa lokalt mellan rivaler.⁵⁴ I det traditionella tigreanska samhället innebar det ambilinjära förhållningssättet till härkomst att familjeöverhuvudet teoretiskt kan göra anspråk på mark i olika grupperingar genom blodslinjer från såväl kvinnliga som manliga släktingar.⁵⁵ Arvssystemet *rist* bygger på en valfri kombination av manliga och kvinnliga släktled, har lett till över tid ökade anspråk på god åkermark i varje samhälle. Det har medfört ett lapptäcke av olika former på åkerlapparna som är resultatet av generationers individuella odlarstrategier, rättstvister och förhandlingar. Markfördelningen i höglandet har inte varit vare sig statisk eller enhetlig över tid. Framförallt i Tigray har områden med låg befolkningsdensitet fördelat mark till alla bybor oavsett bakgrund (*chiraf gwozes*), medan man i områden där mark är en brist strikt har uteslutet nya anspråk.⁵⁶

4.4.1 Språk

Tigreaner talar tigrinja som är ett semitiskt språk. Det talas av tigreaner i Tigray i Etiopien, men är också officiellt språk i Eritrea. Ungefär 6,4 miljoner människor i Etiopien talar tigrinja som modersmål.⁵⁷ Delstaten Tigray använder tigrinja i den regionala regeringen och som undervisningsspråk i grundskolan och gymnasieskolan.^{58, 59} Tigrinja skrivs med en version av ge'ez skriftspråk.⁶⁰ Tigrinja ska inte förväxlas med språket tigré, som talas av tigrefolket som är muslimer geografiskt koncentrerade till nordvästra Eritrea.⁶¹ Amharer kallar tigrinja för tigre.⁶²

4.4.2 Religion

Tigreaner är i huvudsak ortodoxt kristna, även om det finns en liten muslimsk minoritet.⁶³

4.4.3 Familjeliv

Traditionellt har varje individ, såväl kvinnor som män, fått gifta sig och bygga upp sitt eget hushåll. Detta oavsett exempelvis samhällsklass, föräldrarnas bakgrund och markrättigheter. Vare sig kvinnor eller män behövde tillåtelse från föräldrarna eller från någon annan för att gifta sig. Föräldrarna var å sin

⁵⁴ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 618

⁵⁵ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

⁵⁶ McCann, James C, People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990, 1995, s. 72f

⁵⁷ Theil, Rolf, Store Norske Lexikon, tigrinsk, 2022-08-31, [url](#)

⁵⁸ Primary and secondary school education.

⁵⁹ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 20, [url](#)

⁶⁰ Omniglot, Tigrinya odaterad, [url](#)

⁶¹ Britannica, Tigre northwestern Eritrean people, odaterad, [url](#); Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi., 2015, s. 19, [url](#)

⁶² Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 19, [url](#)

⁶³ Østebø, Terje, Store Norske Lexikon, Tigray, 2022-09-15, [url](#)

sida inte skyldiga att försörja det unga paret.⁶⁴ Traditionellt krävdes i princip hemgift, även om det varierade. Muslimska kvinnor bidrog inte till hushållet alls. I fattiga hushåll gjorde inte kristna kvinnor det heller. Det traditionella systemet har dock byggt på båda makarnas bidrag, som redogjorts för i äktenskapskontraktet. Där par trolovats unga eller där släkten endast bidragit med en liten investering i äktenskapet har skilsmässa varit ett vanligt och förväntat slut på äktenskapet. Till detta har också frånvaron av religiöst fördömande av skilsmässa från såväl islam som kristendomen bidragit.⁶⁵

Hushåll utan en man, oavsett om den grundas i skilsmässa eller dödsfall, har traditionellt varit kortvariga eftersom det är mannen som brukar jorden och ett kvinnligt hushåll kan ha svårt att kontrollera odlingen på annat sätt än genom manliga anställda. Samtidigt har kvinnliga hushåll, exempelvis kvinnor med små barn, fränskilda kvinnor, änkor eller flera kvinnor som lever tillsammans, varit allmänt utbredd på landsbygden.⁶⁶

4.4.4 Hur etniciteten överförs

Tigreaner härleder sin härkomst ambilinjärt. Det innebär att blodsbanden härleds genom såväl moderns som faderns släktled.⁶⁷ Det rapporteras samtidigt finnas grupper bland tigreanerna som tillämpar patrilinejär härstamning.⁶⁸ Gemene mans uppfattning om hur etnisk härkomst överförs kan dock skilja sig från detta, se mera i [avsnitt 4.8.3](#) Migrationsanalys kommentar.

4.5 Amharer

Amharer delar inte någon berättelse om gemensamma anfäder, inte heller delar de historiska minnen eller har historiskt ett specifikt territorium – de har kopplingar till flera geografiska områden. De har dock till viss del en gemensam kultur och ett för gruppen specifikt språk, liksom en känsla av solidaritet mellan gruppmedlemmarna.⁶⁹ Historiskt har amharer som bott i sina hemtrakter sällan uttryckt en stark känsla av samhörighet med alla amharer, utan identifierade sig regionalt (Gojam, Gonder, Wello, Shewa). Det regionala samhället är traditionellt mer framträdande än hushållet när det gäller att vara en grund för identitet och lojalitet. Exempelvis binds folket i Gojam samman i kontrast till folket i Shewa, folket i Begemdir i kontrast till folket i Tigray. De regionala gränserna är dock rörliga över tid och generationer.⁷⁰ Amharer kan också identifiera sig på en högre nivå, som *habesha*.⁷¹

⁶⁴ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615f

⁶⁵ McCann, James C, People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990, 1995, s. 73

⁶⁶ McCann, James C, People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990, 1995, s. 74

⁶⁷ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

⁶⁸ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 37 samt table 2

⁶⁹ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998 s. 117

⁷⁰ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 118

⁷¹ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998 s. 119f.

En amhara som får frågan var han eller hon kommer från svarar traditionellt med namnet på området han eller hon kommer från.⁷² Levine beskriver det amhariska systemet som individualistiskt, men inkluderande i ett multietniskt samhälle med en gemensam monark och med religionen på supraetnisk⁷³ nivå. Religiösa och politiska funktioner är separata, men det finns ett mönster av social interaktion i hierarkiska och sociala relationer.⁷⁴ Exempelvis utförs officiella ritualer endast av präster.⁷⁵ Det finns många lokala variationer men den centrala strukturen har upprätthållits över tid. Historiskt har det amhariska projektet varit att bygga ett kejsardöme.⁷⁶

Ordet *amhara* har översatts på flera vitt skilda sätt, såväl ”man som plöjer”, ”fri och stolt”, ”kristen” och ”bergsfolk”. Det finns olika uppfattningar om huruvida amhara är en etnisk grupp, men det kan konstateras att det finns en amharisk identitet och att gemene man i Etiopien uppfattar amhara som en etnisk grupp. Beträktade utifrån, från oromo, är amhara någon som är född in i det amhariska samhället och kulturen, eller någon som väljer att bli det genom att tala amhariska hemma, anta en amharisk livsstil och stödja amhariska värderingar. En amhara är utifrån det perspektivet någon som antar att den amhariska livsstilen är uppenbart överlägsen andra etiopiska kulturer och att alla etiopier ska försöka tillägna sig den. Clapham menade 1988 att ”vara amhara” är mer än fråga om hur man uppför sig än vilka föräldrar man har.⁷⁷

Amharer uppfattas ibland som synonymt med det etiopiska folket, och de blandar också själva ihop den amhariska identiteten med den etiopiska.⁷⁸ Den etiopiska staten identifieras med amhara som den styrande gruppen. De styrande har dock inte uppmuntrat till amharisk etnicitet, helt enkelt för att de inte har behövt det. Amhariska är Etiopiens nationella språk och statsförvaltningen har dominerats av personer tillhörande amhara i styrande positioner, som upplevde att de var förkroppsligandet av den etiopiska staten. Teka menar att amhara inte har varit något kuvat folk, och inte har upplevt hur det är att betraktas som underlägsna eller att deras kultur varit hotad.⁷⁹ Efter 1991 har en amharisk etnicitet gradvis vuxit fram i spåren av regimskiftet när det av TPLF dominerade EPRDF tog makten, och ett behov av att försvara amhara från andra etniska grupper växte fram.⁸⁰ EPRDF-regimen gav i och med den etniska federalismen som de skapat amhara formella territorium (till exempel Amhararegionen) och institutionella begränsningar. Det finns en vital modern, urban kultur på amhariska språket i såväl Etiopien som i

⁷² Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 130

⁷³ Supraetnicitet är en beteckning för en nivå som ligger ”över” grundläggande nivån av etnicitet. Jämför med subetnicitet, som är en beteckning för en nivå som ligger ”under” den grundläggande nivån av etnicitet.

⁷⁴ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 126

⁷⁵ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

⁷⁶ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 126

⁷⁷ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 120f

⁷⁸ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 18, [url](#)

⁷⁹ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 121

⁸⁰ Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 121

internationella diasporanätverk.⁸¹ Det har skett en förändring i amharers känsla av att gruppen är hotad. Vid Migrationsanalys samtal med ledaren för National Movement of Amhara (NAMA) i oktober 2019 gav han uttryck för att ett numeriskt folkmord begåtts mot amharabefolkningen. Hans inställning grundade sig på amharabefolkningens angivna storlek i budget, dess politiska representation och att folkräkning inte gjorts som planerat.⁸² Migrationsanalys har inte uppfattningen att amharabefolkningen generellt vid den tidpunkten drog så långtgående slutsatser, men ser det som en indikation på att det inom den amhariska gruppen finns reaktioner på dess förändrade ställning i samhället.

Basen i det traditionella amhariska samhällssystemet är hushållet, den sekulära överordnade makten och församlingen. Alla amharer får rättigheter och innehar skyldigheter i alla dessa tre.⁸³

Traditionellt var den politiska maktens centrum på lokal nivå en man med en hög sekulär social ställning. I storlek rörde sig området från några få dussin till flera hundra hushåll och som styrdes av en person som utsetts av en provinsguvernör. En sådan persons rättigheter kallades på amhariska för *gult*. Gult innehåller traditionellt rätten att driva in skatt från alla hushåll i området samt rätten att få in ett antal dagsverken från hushållen till herremannens egna åkrar och projekt. Han själv använde skatteintäkterna till sitt eget utökade hushåll inklusive fattiga underordnade, och fick själv betala skatt till överordnade i hierarkin. I det lokala ansvaret ingick att döma i tvister, leda den lokala milisen, organisera lokala arbetsprojekt och när påkallat representera högre politiker.⁸⁴

De lokala herremännen kunde komma från vitt skilda bakgrunder. En del var söner till adelsmän, andra var militära ledare som fick området som en belöning, tjänstemän vid domstolar eller abbotar. Trots detta var positionen och funktionen detsamma i olika regioner.⁸⁵

Amhariska hushåll har också i någon form betalat kyrkoskatt till församlingen.⁸⁶

4.5.1 Språk

Amhara talar amhariska (även benämnt amharinja), ett språk som är Etiopiens nationella språk.⁸⁷ Amhariska är förstaspråk för ca 20 miljoner människor i

⁸¹ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, *Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population*, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 19, [url](#)

⁸² Ledaren för NAMA, samtal i Bahar Dar, oktober 2019

⁸³ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 116

⁸⁴ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 115

⁸⁵ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 115

⁸⁶ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 115

⁸⁷ Teka, Tegegne, *Amhara Ethnicity in the Making*, i *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, 1998, s. 121

Etiopien. Amhariska är ett semitiskt språk i den afroasiatiska språkfamiljen⁸⁸ och skrivs med en version av ge'ez skriftspråk.⁸⁹

4.5.2 Religion

Drygt 80 procent av amharerna är ortodoxt kristna, medan knappt 20 procent är muslimer.⁹⁰

4.5.3 Familjeliv

Hushåll inom amhara innehåller traditionellt personer som inte ingår i kärnfamiljen. Hushållet, *betseb*, är basenheten för amhariskt liv. Amhariska hushåll är traditionellt självförsörjande och formade kring produktion för uppehållet. De bor i relativt isolerade mindre gårdar utspridda i bergiga områden. Ett typiskt traditionellt hushåll bestod av familjeöverhuvudet, hans fru, kanske någon av deras åldrande föräldrar, deras barn, släktingar i sidled (t.ex. syskon), fattiga underordnade och tjänstefolk. När ett hushålls möjligheter och framgång förändrades kan hushållsmedlemmar lämna och söka sig till andra platser. Således kan ett hushålls medlemsantal förändras. Strukturen och arbetsfördelningen är dock densamma.⁹¹

Arv överförs ambilinjärt, det vill säga på både moderns och faderns sida, vilket innebär att familjeöverhuvud kan vidhålla teoretiska anspråk på mark i många grupperingar genom att påtala blodsband genom såväl kvinnliga som manliga släktlinjer.⁹² Rätten att bruka land som kommer med härkomst ärvs bilateralt, det vill säga söner och döttrar ärver lika mycket och från båda sina föräldrar. Denna ärvda rätt att bruka land kallas *rist*.⁹³ Det systemet har också motverkat en känsla av samhörighet eftersom individer tillhör väldigt många överlappande grupperingar som saknar gränser. Det har också lett till ett pågående strukturellt mönster av spänningar mellan nära släktingar som i varje generation upprätthåller konkurrerande anspråk på ägande av mark.⁹⁴

Det traditionella hushållet är mer än en enhet för politisk ekonomi än en familjegrupp. Hushållets medlemmar förväntas utföra specifika uppgifter som tilldelas beroende av kön samt andra kriterier, och de är alla under ledning av en senior man. Män tilldelas uppgifter som att plöja, så, skörda, tröska, handel med boskap och spannmål, slakt, valla djur, bygga hus och hugga ved. Kvinnor är ansvariga för matlagning, brygga öl, köpa och sälja kryddor, kärna smör, karda och spinna, hämta ved och vatten. Uppgifterna delas upp ytterligare efter familjemedlemmarnas status och ålder.⁹⁵

⁸⁸ Theil, Rolf, Store Norske Lexikon, amharisk, 2023-01-12, [url](#)

⁸⁹ Omniglot, Amharic, odaterad, [url](#)

⁹⁰ Berg, Erik, Amhara, 2019-01-02, [url](#)

⁹¹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 113f

⁹² Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

⁹³ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 116f

⁹⁴ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

⁹⁵ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 113f

Hushållen förväntas inte bestå från generation till generation. Det saknas familjenamn eller egendomar som förväntas överlätas från föräldrar till barn. I stället förväntas varje ung man grunda och självständigt sköta sitt eget hushåll genom att gifta sig, bygga hus och gradvis skaffa sig nödvändiga resurser som mark, boskap och arbetskraft. På samma sätt förväntas varje ung kvinna vara delaktig i skötseln av ett hushåll genom att gifta sig med en man.⁹⁶

Släktskap och härkomst är en viktig pelare för amhara, även om släktingar ofta bor i olika områden och församlingar och förefaller vara i en evig konkurrens sinsemellan vad gäller mark och politiska förmåner. När det gäller val av äktenskapspartner, blodsfejder och besittningsrätt av mark är dock släktskapet viktigt.⁹⁷ Inom amhara är traditionellt regeln att en äktenskapspartner inte får vara närmare släkt än "sju hus", det vill säga att man inte får gifta sig med sin pyssling⁹⁸ eller någon man är närmare släkt än så med. Det här innebär att var och en behöver ha en viss kunskap om sin släkt.⁹⁹

Varje individ, såväl kvinnor som män, får gifta sig och bygga upp sitt eget hushåll. Detta oavsett exempelvis samhällsklass, föräldrarnas bakgrund och markrättigheter. Vare sig kvinnor eller män behöver tillåtelse från föräldrarna eller någon annan för att gifta sig. Föräldrarna är å sin sida inte skyldiga att försörja det unga paret.¹⁰⁰ Det traditionella systemet för de kristna i höglandet har byggt på att båda makarna gemensamt bidrar, vilket redogjorts för i äktenskapskontraktet. Skilsmässa har varit ett vanligt och förväntat slut på ett äktenskap där det parets trolovats unga, eller där släkten endast bidragit med en liten investering i äktenskapet, samt frånvaro av religiöst fördömande från såväl islam som kristendomen.¹⁰¹ I Shewa¹⁰² på 1980-talet gifte sig män i genomsnitt tre till fyra gånger, och kvinnor två till tre gånger.¹⁰³

Hushåll utan en man, oavsett om den grundas i skilsmässa eller dödsfall, har traditionellt varit kortvariga eftersom det är mannen som brukar jorden och ett kvinnligt hushåll kan ha svårt att kontrollera odlingen på annat sätt än genom manliga anställda. Samtidigt har kvinnliga hushåll, exempelvis kvinnor med små barn, fränskilda kvinnor, änkor eller flera kvinnor som lever tillsammans, varit allmänt utbredd på landsbygden.¹⁰⁴

⁹⁶ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i *Africa: Journal of International African Institute*, 2004, s. 615f

⁹⁷ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 116

⁹⁸ Pyssling kan också kallas femmänning. Jämför att brylling kan kallas fyrmänning, syssling för tremänning. Kusiner kan kallas tvåmänning.

⁹⁹ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 116

¹⁰⁰ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i *Africa: Journal of International African Institute*, 2004, s. 615f

¹⁰¹ McCann, James C, *People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990*, 1995, s. 73

¹⁰² Shewa är i den nuvarande administrativa indelningen beläget i södra Amhara samt i mellersta delen av Oromia – i närheten av Addis Abeba.

¹⁰³ McCann, James C, *People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990*, 1995, s. 73

¹⁰⁴ McCann, James C, *People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990*, 1995, s. 74

4.5.4 Hur etniciteten överförs

Amhara härleder sitt ursprung ambilinjärt, det vill säga från såväl moderns som faderns släktled.¹⁰⁵ Gemene mans uppfattning om hur etnisk härkomst överförs kan dock skilja sig, se mera i [avsnitt 4.8.3](#) Migrationsanalys kommentar.

4.6 Oromoer

Oromo utgör ungefär en tredjedel av den etiopiska befolkningen. Fler än nio av tio oromoer bor i regionen Oromia.¹⁰⁶

Oromogruppen hade traditionellt ett egalitärt och solidariskt system, med de politiska och religiösa funktionerna sammansmälta. Det är dock viktigt att notera att även om systemet inom oromo var jämlikt förekommer skillnader i makt och anseende. Vissa släktled var mer inflytelserika, vissa *luba* (nivåer inom [gadaasystemet](#)) var mer prestigefulla och seniora rådsmedlemmar i gadaarådet hade mer makt än någon annan i samhället. Giftna män hade högre anseende än ogiftna män, den som dödat någon hade högre anseende än personer som betraktades som fega, fertila kvinnor högre anseende än infertila, rika högre anseende än fattiga, fäder högre anseende än söner. Samhällssystemet inom oromo var dock uppbyggt för att minimera betydelsen av sådana skillnader. Om makt fördelades till någon, balanserades det upp av att andra fick motverkande inflytande. I *Qite*, när man möttes för att lösa en konflikt eller diskutera ärenden som rör samhället, var alla medlemmar i gruppen likar. Idealet var inte alltid tydligt i praktiken, men visade att alla samhällsmedlemmar var inbjudna och deltog på lika villkor som bara begränsades av vars och ens egna tillkortakommanden.¹⁰⁷ Ingen position inom oromo var utom kontroll av andra eller stod över kritik.¹⁰⁸

Det finns olika beskrivningar av hur grupperna inom oromo relaterar till varandra. Baxter menar att oromo uppkom genom att ett antal nära besläktade etniska grupper, som råkade tala samma språk, blev en "nation". De hade en aktiv och pågående gemensam kultur, ett gemensamt språk, historia, myter och symboler som gör kulturen distinkt, martyrer, hjältar, livliga politiska och kulturella organisationer och förmågan att erkänna såväl existensen som vikten av lokala variationer i kulturen.¹⁰⁹ Smith menar å sin sida att oromo inte är en enda stam, utan flera folk som är sammansmälta genom att de interagerat och genom viktiga religiösa och kulturella institutioner såsom *qallu*¹¹⁰ och *gadaa*.¹¹¹ Levine menar att varje etnisk grupp inom oromo har skapat en distinkt identitet och utvecklat en stark känsla av främlingskap gentemot andra grupper. Borana,

¹⁰⁵ Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i *Africa: Journal of International African Institute*, 2004, s. 615

¹⁰⁶ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, *Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population*, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 23, [url](#)

¹⁰⁷ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 138f

¹⁰⁸ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 140

¹⁰⁹ Baxter, P.T.W., *Towards Identifying some of the Moral Components of an Oromo National Identity*, i *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, 1998, s. 53

¹¹⁰ De mest seniora männen i släktledet kallas qallu. Se vidare s. 27.

¹¹¹ Smith, Lahra, *Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia*, 2013, s. 143

guji, arsi, ittu och mecha är några som Levine menar har egna ursprungsmyter, men som inte har någon levande myt för alla oromo – bortsett från en myt om mänsklighetens uppkomst. Lojaliteten gentemot gruppen oromo förväntades på den gruppnivån, och varje sådan grupp har egna politiska och rituella ledare. Även inom en sådan grupp kan det finnas tydliga undergrupper. Exempelvis finns inom alabdu, som är en nordlig gren av guji, de två undergrupperna hallo och woyitsu.¹¹² Borana anser sig vara de förstfödda, *angafa*, och därmed högst placerade i hierarkin inom oromo och uppfattas också av andra oromogrupper som de som slår vakt om oromos genuina kulturella värden.¹¹³ Många oromogrupper har assimilerats i andra etiopiska traditioner. Levine konstaterade redan på 1970-talet att borana och guji hade ändrats minst. Framförallt borana hade behållit sociala institutioner och en livsstil som karaktäriserar oromo.¹¹⁴ Inom oromokulturen finns inget hinder att bedriva krig mot andra oromogrupper.¹¹⁵ Andra grupper inom oromo är tulama och mecha som främst bor i sydvästra Shewa och traditionellt bedriver spannmålsinriktat jordbruk. Den ortodoxa tewahedo-kyrkan dominerar i dessa grupper. De tillhör de oromogrupper som påverkas av staden Addis Abebas geografiska expansion.¹¹⁶

Oromos system var till en låg grad specialiserat efter funktion, trots att de hade många separata strukturer. Olika roller kunde ha liknande eller överlappande uppgifter. Exempelvis var vissa uppgifter uppdelade inom det traditionella gadaarådet, som är toppen i gadaa-systemet, men en del av dessa roller utförde samma uppgifter.¹¹⁷ Qallu skulle utse gadaaledare, men den *abba gadaa* som hade makten och hariyya spelade även de en avgörande roll i beslutet.¹¹⁸ Abba gadaa och gadaarådet beslutade om uppdrag inom gruppen och valde en grupp av juniora rådsmedlemmar till den tillträdande regimen inom gadaasystemet.¹¹⁹

Rekryteringen till krig skedde traditionellt både mot bakgrund av hariyya och luba. Religiösa ritualer utfördes av såväl ledare i släktlinjen som ledare inom gadaasystemet.¹²⁰ Här möttes två system. Qallu, ett utnämnannde som gällde livet ut, blev den förstfödda sonen av den tidigare qallu. Abba Gadaa utsågs i aktiv konkurrens mellan kandidater som valts ut efter personliga meriter, inklusive deras förfäders ackumulerade meriter, och politiska påtryckningar. Abba Gadaa byttes ut när luba ändrades, det vill säga vart åttonde år. Bortsett från en ceremoni vart åttonde år, hölls funktionerna qallu och abba gadaa isär.

¹¹² Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 135f

¹¹³ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 135; Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 29, [url](#)

¹¹⁴ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 128

¹¹⁵ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 136

¹¹⁶ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 30, [url](#)

¹¹⁷ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

¹¹⁸ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

¹¹⁹ Addis Standard, News: Abba Gadaa Union says missing member of Karrayyu Gadaa Leadership dead, Dozens under custody, 2021-12-17, [url](#)

¹²⁰ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

Likväl hade båda funktionerna ansvar för att utföra såväl religiösa som politiska funktioner.¹²¹

Oromo har genom tiderna uppfattat sig som förtryckta. Detta avspeglar sig bland annat i delstaten Oromias konstitution.¹²² Där står bland annat att det oromska folket ska avskaffa det förtryckande system som de påtvingats och som kränkt deras rättigheter och därför hotat dem som andraklassens medborgare.¹²³

4.6.1 Språk

Oromo tillhör den kushitiska grenen i den afroasiatiska språkfamiljen.¹²⁴ De flesta verkar vara av uppfattningen att språket oromo (även afaan oromo, orominja och oromiffa) innehåller många dialekter, men att de alla förstår varandra.¹²⁵ Ethnologue listar dock tre olika oromospråk; Oromo Borana-Arsi-Guji, Oromo West Central, Oromo Eastern.¹²⁶ Fram till 1970-talet skrevs oromo antingen med en version av skriftspråket ge'ez eller med latinska bokstäver. Under Derg-regimen (1974 – 1991) var det förbjudet att skriva oromo oavsett vilket alfabet som användes, även om begränsad användning av ge'ez ändå tilläts.¹²⁷ Av delstaten Oromias nuvarande konstitution framgår att oromo ska vara arbetsspråket i Oromia, och att det ska skrivas med det latinska alfabetet.¹²⁸ Oromoer benämns ibland galla och deras språk gallinja.¹²⁹ Ursprungligen var oromo det oromoer själva kallade sig, medan andra folk benämnde dem galla.¹³⁰ Numera uppfattas galla som en nedsättande benämning av oromoer, vilket har lett till att användningen av galla har utlöst våldsamheter.¹³¹

Språkfrågan är politiskt laddad. I etniskt blandade städer i Oromia talar exempelvis affärsmän, lärare och administratörer såväl amhariska som oromo flytande och växlar obehindrat mellan språken. I mindre oromska byar utanför städerna som är etniskt homogena, talar invånarna främst oromo.¹³²

¹²¹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

¹²² Ethiopian Criminal Law Network, Constitution of the Regional State of Oromia – 1995, 2016-03-31, s. 1, [url](#)

¹²³ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 158

¹²⁴ Berta, Ola Gunhildrud, Oromo, 2020-10-02, [url](#)

¹²⁵ Baxter, P.T.W., Towards Identifying some of the Moral Components of an Oromo National Identity, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 57; Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 148

¹²⁶ Ethnologue Language of the World, [url](#)

¹²⁷ Omniglot, Oromo (Afaan Oromo), odatrad, [url](#)

¹²⁸ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 158

¹²⁹ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 148

¹³⁰ Baxter, P.T.W., Towards Identifying some of the Moral Components of an Oromo National Identity, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 55

¹³¹ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 148

¹³² Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 166

4.6.2 Religion

Oromo är religiöst blandade. Knappt hälften av dem är muslimer, som främst bor i de östra zonerna och i områdena kring Jimma i sydväst. Ungefär 30 procent är ortodoxt kristna. De bor främst i de centrala områdena. Knappt 20 procent är kristna protestanter som främst är bosatta i de västra delarna. Endast ca 3 procent tillhör traditionella religioner. I en del oromo-grupper, såsom karrayyu som främst finns i Awash-dalen i Oromia, är det många som praktiserar den inhemska oromoreligionen *Waaqefanna*.¹³³

Wayyuu är ett grundläggande element i oromos traditionella religion och kan beskrivas som respekt och helighet. I det här sammanhanget kan respekt förstås som att uppträda på ett lämpligt sätt mot materiella föremål och personer som anses ha särskilda egenskaper eller mot personer som har särskilda roller. Wayyuu används också, liksom [gallu](#), som begrepp för personer som är experter inom trossystem, helig och andlig lag (till skillnad från sekulär lag). När någon eller något har status som wayyuu inträder vissa regler om hur man får tala och bete sig. Det beror på kontexten och relationen mellan den/det som är wayyuu och den som ska visa sin respekt bestämmer när, hur och var moralkoderna ska tillämpas.¹³⁴

4.6.3 Familjeliv

Ett typiskt traditionellt hushåll inom oromo är en liten kärnfamilj. Det består oftast av en hustru, de ogifta barnen och ibland av någon av mannens eller hustruns släktingar som är beroende av dem. Oromo är polygama och antalet fruar beror på mannens välstånd. Mannen flyttade runt mellan fruarnas hushåll och kan bo olika länge hos de olika fruarna. Utomäktenskapliga sexuella relationer är traditionellt vare sig ovanligt eller stigmatiserande för män och gifta kvinnor. Traditionellt praktiserar de även levirat¹³⁵, där kvinnan ärvs av den avlidne makens äldste bror. Det är vanligt att sönerna så snart det är möjligt flyttar ut från sin mors hushåll för att grunda egna hushåll.¹³⁶ På landsbygden finns fortfarande seden att gifta bort unga flickor. Det handlar mer om pubertet än exakt ålder när en flicka anses möjlig att gifta bort. Flickan gifts med en man som lovats henne, och man gör det i tidig ålder medan flickan är ung och betraktas som ren. Fadern fattar beslut om dotterns äktenskap, och flickan själv har inget att säga till om. I städerna är detta inte längre vanligt.¹³⁷ I Addis Abeba är skilsmässor tolererade, även om det är mycket stor press på paret att man inte ska skilja sig. På landsbygden är skilsmässa i princip uteslutet enligt en av Migrationsanalys samtalspartner. Om någon skulle ta upp att den vill skilja sig kommer man samla många människor som personen eller paret inte kan säga nej till, och de kommer pressa personen eller paret att inte skilja sig.¹³⁸

¹³³ African Arguments, Ethiopia's forgotten minority: Who will be the voice for Karrayyu?, 2022-03-31, [url](#)

¹³⁴ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 4f

¹³⁵ Ett levirat är ett äktenskap där en kvinna efter sin makes död gifter om sig med en av den avlidne makens bröder.

¹³⁶ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 129

¹³⁷ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

¹³⁸ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

Sinqee är en påk som kvinnan inom arsi oromo får på sin bröllopsdag som en symbol för respekt och rättigheter, och *sinqee* anses vara *wayyuu*. *Sinqee* är också ett symboliskt begrepp för vilken sorts äktenskap som ingås. Ett äktenskap arrangerat genom förhandlingar mellan två klaner, *kadhacha*, är den vanligaste formen av äktenskap och benämns att kvinnan är gift enligt *sinqee*. Äktenskap där de unga tu inte har föräldrarnas godkännande, eller som är ett resultat av bortförande av kvinnan, anses inte vara *sinqee*. Under de senaste två decennierna har de senare två varianterna av äktenskap ökat betydligt. Framförallt äldre uppfattar att frånvaron av *sinqee* vid dessa äktenskap negativt påverkar respekten för kvinnan, hennes inflytande i förhållande till svärföräldrarna och hennes status i samhället.¹³⁹ Symbolvärdet av *sinqee* har dock minskat, även om det inte helt upphört. Även om kvinnor fortfarande får en *sinqee* (påk) när de gifter sig, är den för många kvinnor något som de efter bröllopsdagen inte ägnar mycket uppmärksamhet.¹⁴⁰

I den traditionella arbetsfördelningen inom familjen är kvinnan ansvarig för det mesta som har med hemmet att göra, och har en exklusiv rätt att bygga en hydda. Vilket gör mannen beroende av en fru för att ha ett hem. Traditionellt är män ansvariga för djurskötsel, försvar samt deltar i diskussioner som sker utanför hemmet om ritualer.¹⁴¹

4.6.4 Symboler

Delstaten Oromias huvudstad är Addis Abeba.¹⁴² Under en kortare period, 2000 – 2005, var Adama (också Nazareth) dess huvudstad.¹⁴³ Addis Abeba, som är amhariska för ”ny blomma”, grundades av kejsare Menilik II 1886 och är också den federala etiopiska statens huvudstad.¹⁴⁴ Addis Abeba hade tidigare namnet Finfinne, vilket på oromo betyder att ”det finns varma källor”.¹⁴⁵ Det var ett ekonomiskt och politiskt centrum för tulama-grenen av oromo.¹⁴⁶ Benämningen Finfinne används fortfarande i nutid av en del oromoer, som ett politiskt inlägg att staden tillhör oromoerna. Finfinne är geografiskt placerat mitt i delstaten Oromia, och är enligt t.ex. oppositionspartiet Oromo Liberation Front (OLF) ett historiskt och kulturellt centrum för oromoer.¹⁴⁷ Det nuvarande Addis Abeba byggdes genom att fördriva oromska bönder, staden är ständigt expanderande och har för oromoerna blivit en symbol för ockupation.¹⁴⁸

¹³⁹ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 7

¹⁴⁰ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 12

¹⁴¹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 129f

¹⁴² Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A1), e-post 2023-06-27

¹⁴³ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 165, [url](#)

¹⁴⁴ New World Encyclopedia, Addis Ababa, History, odaterad, [url](#)

¹⁴⁵ Federal Republic of Ethiopia, History, odaterad, [url](#)

¹⁴⁶ Dulume, Wakgari, Finfinnee and the Oromoo: The Need to Redeem Historical Injustice Done to the Oromo in the Course of Addis Ababa Establishment and Beyond, i Asian Journal of Sociological Research, 2022, s. 47, [url](#)

¹⁴⁷ Oromo Liberation Front OLF, Finfinne (”Addis Ababa”) is an Oromo Land, 2017-05-06, [url](#); Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 159

¹⁴⁸ Abbaaxiiqi, Olaana, Ethiopia Insight, Rival capital camps must face Finfinnee facts, 2019-03-29, [url](#)

Odaa, det heliga sykamor-trädet, har ett stort symboliskt värde.¹⁴⁹ Det symboliserar oromos demokratiska ideal och fredsbevarande inriktning genom ett flöde av argument och välsignelser.¹⁵⁰ Det är under *odaa* som äldste träffades, religiösa riter utfördes, och också där oromoerna samlades (*chaffee*) för att delta i diskussioner och beslut. *Odaa*-trädet finns bland annat på Oromias flagga. Den moderna delstaten kallar sitt regionfullmäktige för *chaffee*.¹⁵¹

4.6.5 Olla

Olla är en bostadsgruppering vars medlemmar inom ett kooperativ utför olika aktiviteter. *Olla* var basen för social organisation, inte territoriella bostadsplatser.¹⁵²

4.6.6 Släktlinjer och qallu

Traditionellt tillhör alla män inom oromo tre organisationer som skär genom varandra. Släktlinjen, generationsgruppen (*luba*) och en grupp med alla män i samma ålder (*hariyya*).¹⁵³

Oromo identifierar sig genom sin patrilineära släktlinje¹⁵⁴. Det finns två huvudsakliga delar som kallas *gona* och *sabbo*, men i Guji kallas de *darimu* och *kontoma*. I nästa skikt finns fyra eller fem patrilineära namn som identifierar en persons *submoiety*¹⁵⁵; klan, överordnad klanlinje, underordnad klanlinje och lägsta klanlinje¹⁵⁶. Den sista benämns *warra* och omfattar fyra eller fem generationer tillbaka.¹⁵⁷

De mest seniora männen i det linjära släktledet kallas *qallu*. Varje moiety leds av en *qallu*. Positionen ärvs inom en specifik klanlinje på lägsta nivå i en särskild klan, och dess auktoritet tros vara gudomlig. *Qallu* och andra ledare inom släktledet på klannivå var traditionellt ansvariga för att välja oromos politiska ledare som verkar som medlemmar inom *gadaa*-systemet.¹⁵⁸

Även andra positioner fås med utgångspunkt av släktledet. En *qallu*s första fru måste traditionellt komma från ett specifikt släktled.¹⁵⁹

Släktleden är inte bara en identifikation av en individ, det är också ett gemensamt organ för gruppen. De har hand om den moraliska kontrollen över gruppmedlemmarna. Klanfränder möts och diskuterar förseelser och beslutar om straff. De träffar också familjen till en potentiell medlem i släktledet för

¹⁴⁹ Smith, Lahra, *Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia*, 2013, s. 159

¹⁵⁰ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, *Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population*, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 27f, [url](#)

¹⁵¹ Smith, Lahra, *Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia*, 2013, s. 159

¹⁵² Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 130

¹⁵³ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 134

¹⁵⁴ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 128

¹⁵⁵ *Moiety* är ett begrepp för klansystemets delar. *Submoiety* är en undergrupp. De engelska uttrycken för lägre klanlinjer är *clan*, *major lineage*, *minor lineage*, *minimal lineage*.

¹⁵⁶ Det blir ett minskande genealogiskt djup.

¹⁵⁷ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 131

¹⁵⁸ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 131

¹⁵⁹ Levine, Donald N, *Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society*, 2000, s. 131

förhandlingar. Släktledet ansvarar både för praktiska och rituella uppgifter. Olika nivåer av släktledet har ansvar för olika ceremonier. Lägsta klanlinjen har ansvar för ritualer kopplade till födsel och bröllop, medan qallu – de mest seniora männen i släktledet – har hand om ceremonier som rör hela stammen (tribal ceremonies).¹⁶⁰

4.6.7 Gadaasystemet

Gadaasystemet har i nutid blivit det för oromo mest kända och omhuldade kännetecknet. I de flesta oromogrupper är nuförtiden dock inte ledarskapet och styrelseformen för oromo definierat eller organiserat i enlighet med gadaas generationssystem.¹⁶¹ Däremot har tillhörighet till en generationsgrupp en rituell mening, särskilt när det gäller sedvanerätten.¹⁶²

Levine konstaterade redan på 1970-talet att olika grupper inom oromo har gjort olika ändringar i gadaasystemet. En eller flera funktioner i systemet har övergetts, och det finns grupper som har övergett gadaasystemet i sin helhet.¹⁶³

En akademisk källa menar att det traditionella gadaa-systemet finns kvar på några platser, men generellt inte längre praktiseras och att dess strukturer inte är allmänt kända inom oromo. Som ett exempel på att gadaa-systemet inte längre är känt hos gemene man inom oromo kan pekas på att västerländska akademiker föreläser för oromoer om gadaa-systemet – som glömts bort på många ställen i Oromia men finns omskrivet i akademiska texter. Den akademiska källan pekar också på att det gadaasystemet inte har varit homogent, utan haft flera olika lokala variationer.¹⁶⁴

Det är oklart när oromo upphörde med att använda de ursprungliga klan och släktledsråden. Vissa säger att de fanns kvar under Haile Selassies tid (1930-1974), medan andra antar att de försvunnit långt innan dess.¹⁶⁵

Med utgångspunkt i Östra Shewa beskriver Andrea Nicolas hur en grupp inom oromo 1992 återskapar gadaa-systemet. Oromoer i byn Hiddii, i distriktet Adaa, bildade ett råd - *walgayii gosaa*. Rådet fick i uppgift att utbilda i oromos sedvanerätt, lösa konflikter bland människor i närområdet, få ordning på bråkstakar, säkra områdets tillväxt och välbefinnande samt samla in pengar bland medlemmarna att användas för betalning av blodspengar i tillfälle av att mord begåtts. I området hade under lång tid oromoer och amharer samexisterat i gemensamt utbyte. Amharerna kom att dominera som de styrande från Menelik

¹⁶⁰ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 131

¹⁶¹ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 24, [url](#); Akademisk källa, samtal, juni 2023.

¹⁶² Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 24, [url](#)

¹⁶³ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 27, [url](#)

¹⁶⁴ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 143

¹⁶⁵ Akademisk källa, samtal, juni 2023

¹⁶⁶ Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 2007, s. 491, [url](#)

II sent 1800-tal och fram till Derg-regimens fall 1991. När det nya styret därefter delade in landet i etniska regioner hamnade Östra Shewa i regionen Oromia, och ett nytt medvetande om etnisk tillhörighet kom i dagen på den politiska arenan.¹⁶⁶ Det fanns flera anledningar till att vilja återupprätta gadaa-systemet. Språket oromo hade lägre status än amhariskan, oromos tro och ritualer ansågs bakåtsträvande och marginaliserade och även förbjudna av staten. Gadaa-systemet hade av staten berövats sin auktoritet. Gadaa-möten var förbjudna och sedvanerätten ersatts av statens lagstiftning. Därur kom viljan hos oromofolket att återskapa de övergivna institutionerna och tanken att dessa skulle genomsyras av samma auktoritet som förr. I det allmänna minnet var det klanerna som förr strikt tillämpat sedvanerätten och utövat kontroll över lokalsamhället.¹⁶⁷

Eftersom det ursprungliga systemet varit borta under en tid hade de som skapade det nya klanrådet inte själva deltagit i de ursprungliga gadaa-systemets råd. De återskapade det de kunde, kopierade vad som fanns kvar, använde sin kreativitet för att fylla ut luckorna och lade till det som föreföll givande. Medlemmarna i oromos klanråd kommer endast från befolkningsgruppen oromo. Organisationsformen togs dock från *iddir*, en begravningsförening som praktiserats inom såväl oromo som amhara. Det innebar att oromos nya klanråd samlas varje månad över öl, bröd och spannmål, betalar sin månadsvisa avgift, och går igenom dagens dagordning. Register förs där bland annat medlemmarnas betalda avgifter, eventuella uppskov med betalning, utbetalningar och ansökningar för förmåner skrivs in. Rangordningen av medlemmarna på listan, där den mest seniora är överst, kan ärvas och liknar den inom *iddir*. I Hiddii finns också en vald exekutiv kommitté *koree hoji raawwachiiftu*, en kontorist *barreessaa*, och fem andra kommittémedlemmar *miseena koree*, varav en är kassaansvarig. Det finns tre subkommitteer. En för utbildning i lagstiftning *koree seera barsiisuu*, en för inköp och försäljning av spannmål *koree bittuu midhaanii* och en för tillsyn över finanser och handel *koree to'annaa*.¹⁶⁸

Det erhöles inget officiellt tillstånd från staten när det nya klanrådet etablerades, men i dess grundläggande dokument (foundation paper) från 1992 står att äldste när de ombeds ska stödja den nuvarande regeringen, och i sin tur skulle uppskatta stöd från regeringen.¹⁶⁹

Etiopiska staten har påbörjat ett arbete med att återuppfinna gadaa-systemet. Det handlar i grunden om att främja oromsk identitet. Den oromska identiteten är kopplad till Oromo Liberation Front (OLF) och deras narrativ. Oromo People's Democratic Organization (OPDO), som en del i EPRDF, hade ett

¹⁶⁶ Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 2007, s. 485f, [url](#)

¹⁶⁷ Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 2007, s. 487, [url](#)

¹⁶⁸ Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 2007, s. 491ff, [url](#)

¹⁶⁹ Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 2007, s. 494, [url](#)

starkt behov av att kopplas till den oromska identiteten.¹⁷⁰ Etiopiska säkerhetstjänsten följde större händelser inom gadaa. En förändringsprocess av gadaas funktion påbörjades och Andrea Nicolas noterade 2008 statens inflytande över gadaasystemet.¹⁷¹ Etiopiska staten har drivit återskapandet av gadaa-systemet inom det etiopiska regeringssystemet, även om det är väldigt decentraliserat på många ställen. Det innebar bland annat att de 2014, under Oromias kultur och turistbyrås¹⁷² vingar, grundade Abbaa Gadaa-rådet (Council of Oromo Abbaa Gadaa). Syftet var att ena de hittills självständiga gadaa-församlingarna i olika oromogrupperingar under ett gemensamt ledarskap. Rådet har sitt säte i Bishoftu.¹⁷³ Den etiopiska staten lyckades 2016 få med gadaa på Unesco:s lista för immateriella kulturarv.¹⁷⁴ ¹⁷⁵

Den nya ledaren av Abbaa Gadaa-rådet var Bayyanaa Sanbatuu, boende i Bishoftu och vid den tiden abbaa gadaa för Birmajii-generationen inom oromogruppen tulama i Östra Shewa. Detta innebar att ledarskapet för gadaa placerades i centrala Oromia, en förskjutning från de tidigare inflytelserika borana-gruppen från södra delen av Oromia. Först 2019 valdes en abbaa gadaa från södra delen av Oromia till ledare för abbaa gadaa-rådet. Ledaren kom från guiju-gruppen, som många gånger varit i konflikt med borana-gruppen.¹⁷⁶

Återinförandet av gadaa-systemet innebär att det nu finns abbaa gadaa på platser där det aldrig tidigare funnits det. Den traditionella formen sammanträdde under träd, medan regeringen nu bygger kontor till det återskapade systemet.¹⁷⁷ I det nya systemet är det en betydande inkomstkälla att bli utsedd till abbaa gadaa. Etiopiska regeringen betalar ut traktamente för arbetet som utförs, vilket innebär att de nuvarande ledarna mer eller mindre är betalda av regeringen. Det rör sig om några tusen birr (ETB) för att delta i ett möte, vilket är en ansevärd summa i Etiopien.¹⁷⁸

Under 2000-talet ordnades nya platser som gadaa kan använda till *galma* för *gadaa*. Begreppet *galma* har använts inom tulama-gruppen för heliga platser eller tempel. De nya *galma*-platserna var större än de tidigare och tillät större folksamlingar.¹⁷⁹ Det förekom att heliga träd, exempelvis Odaa-trädet, som användes för ritualer inhägnades. Det innebär att det numera finns vakter eller

¹⁷⁰ Akademisk källa, samtal, juni 2023; Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 156f, [url](#)

¹⁷¹ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 157, [url](#)

¹⁷² Bureau of Culture and Tourism of Oromiyaa

¹⁷³ Akademisk källa, samtal, juni 2023; Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 161, [url](#)

¹⁷⁴ UNESCO Intangible Cultural Heritage of Humanity

¹⁷⁵ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 163, [url](#)

¹⁷⁶ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 162, [url](#)

¹⁷⁷ Akademisk källa, samtal, juni 2023; Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 157, [url](#)

¹⁷⁸ Akademisk källa, samtal, juni 2023

¹⁷⁹ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 158, [url](#)

organisatörer som kan bestämma vem och i vilket syfte man får tillträde till dessa heliga platser.¹⁸⁰

Vissa anser att generationssystemet inom gadaa är ett genuint exempel på afrikansk demokrati, som är äldre och kanske bättre än den västerländska demokratin. De fem gadaa-grupperna (se luba nedan) i det traditionella generationssystemet ses som politiska partier som representerar intressen från olika delar av befolkningen. Successionsordningen mellan gadaa-grupperna ger en inbyggd försäkran om att makten byts ut regelbundet.¹⁸¹

Flera abbaa gadaa blev under den här perioden medlemmar i OPDO, och gemene man spekulerade i om inte alla abbaa gadaa hade blivit medlemmar i OPDO.¹⁸² Enskilda äldste och gadaa-medlemmar började överge den lokala sfären och kandidera till positioner inom den etiopiska administrationen på regional eller federal nivå.¹⁸³

Gadaasystemet har inte varit homogent, utan haft flera olika lokala variationer. Det mest omskrivna är boranas gadaa-system, men det är endast ett av flera system.¹⁸⁴ Gadaasystemet är traditionellt inte heller något specifikt för oromo, utan finns även i andra grupper i södra Etiopien och dess grannländer såsom dassanetch, hor, konso, gedeo, nyangatom, toposa och turkana. Gadaasystemet varierar mellan de olika etniciteterna i omfattning, längd, indelning och ansvar som varje generationsgrupp har.¹⁸⁵

Gadaa har inte varit det enda systemet i oromos sociala ordning utan har samexisterat med andra former av solidaritet mellan olika släktgrupper där riter ärvs genom generationerna.¹⁸⁶ Grupper inom oromo har ändrat en del funktioner i gadaasystemet, och det finns som nämnts grupper som helt övergett det. Levine skriver redan 1974 om fyra generella förändringar i det klassiska gadaasystemet som är orienterat kring gadaacykeln. Det handlar om att begränsa gadaasystemet till endast rituella funktioner, en utvidgning av den politiska rollen till krigsledarna, en utvidgning av rollen som qallu samt fullständig assimilering där rollerna som abba dula, moti och qallu glömts bort.¹⁸⁷ Karrayuu, pastoralister som främst bor i Awash-dalen, är en av ett fåtal oromogrupper som fortfarande aktivt praktiserar gadaa-systemet.¹⁸⁸

¹⁸⁰ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 164, [url](#)

¹⁸¹ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 166, [url](#)

¹⁸² Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 162, [url](#)

¹⁸³ Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Challenging Authorities, 2021, s. 157, [url](#)

¹⁸⁴ Akademisk källa, samtal, juni 2023

¹⁸⁵ Ficquet, Eloi & Feyissa, Derejwe, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 28, [url](#)

¹⁸⁶ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, 2015, s. 28, [url](#)

¹⁸⁷ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 143ff

¹⁸⁸ African Arguments, Ethiopia's forgotten minority: Who will be the voice for Karrayuu?, 2022-03-31, [url](#)

Traditionellt var gadaa en grundbult inom oromo-gruppen. Det innehöll ett stort mått av demokratiska värderingar, jämlikhet och frånvaro av starka sekulära ledare.¹⁸⁹ Makten kontrollerades av att gadaacykeln tillsåg att eliten cirkulerade, och ingen styrande grupp (*luba*) satt vid makten i mer än åtta år.¹⁹⁰

Gadaa-rådet var toppen på ett system med statusroller som skär genom rollerna som är kopplade till släktleden. Gadaa var ett komplext system av klasser och systemets roller definierades av två typer av sociala klasser. En var baserad på generationstillhörighet, den andra var baserad på ålder.¹⁹¹ Den första som baseras på generationstillhörighet var ett komplext system som kallas *luba*. Lubagruppen ersatte oftast varandra vart åttonde år i att antal militära, ekonomiska, politiska och rituella ansvarsområden.¹⁹² Undantag från åttaårsintervallet fanns i femte nivån som varade i tretton år, och den sjunde nivån som varade i tre år.¹⁹³ Övergången från en nivå till en annan markerades vanligen av en specifik ceremoni.¹⁹⁴ Alla medlemmar i en gadaanivå tillhörde en specifik namngiven *luba* hela sitt liv.¹⁹⁵ Tilldelningen av medlemskap i en *luba* reglerades av två principer. Den ena principen var att ingen kan påbörja gadaa-cykeln innan hans fars grupp har genomgått faderskapsceremonin. Den andra principen var att en pojke påbörjade den *luba* som är fyrtio år, eller fem *luba*, efter hans far.¹⁹⁶

Traditionellt var *abba gadaa* en senior ledare inom gadaasystemet. *Abba dula* var ledaren i krig. *Abba bokku* var den rituella experten av *luba*. I gadaarådet fanns också ett antal andra positioner; seniora rådsmedlemmar, juniora rådsmedlemmar och medhjälpare.¹⁹⁷

4.6.8 Hariyya

En akademisk källa uppger i juni 2023 att hen aldrig hört talas om *hariyya* och starkt tvivlar på att det fortfarande är i bruk.¹⁹⁸ Hariyya var ett komplext system med gruppering av män efter ålder. Alla män som var födda inom en specifik åttaårsperiod utgjorde ett åldersspann – hariyya.¹⁹⁹ Det yngsta hariyya bestod av pojkar i åldern 12-19 år. Hariyya var dock formellt inkorporerat i och med övergången mellan tredje och fjärde nivån.²⁰⁰ De vandrade mellan olika läger för att rekrytera andra i sin ålder. Den huvudsakliga aktiviteten för åldersgrupperna var att bilda regementen, som leds av de medlemmar i åldersgruppen som samtidigt var medlemmar i rätt *luba*, var att genomföra

¹⁸⁹ Baxter, P.T.W., Towards Identifying some of the Moral Components of an Oromo National Identity, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 57

¹⁹⁰ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 138f

¹⁹¹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 131

¹⁹² Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, Cambridge University Press, 2013, s. 143

¹⁹³ Hallpike, C.R., The Origins of the Borana Gada System, i Africa: Journal of the International African Institute, 1976, s. 48, [url](#)

¹⁹⁴ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 132

¹⁹⁵ Hallpike, C.R., The Origins of the Borana Gada System, i Africa: Journal of the International African Institute, The Origins of the Borana Gada System, 1976, s. 48, [url](#)

¹⁹⁶ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 134

¹⁹⁷ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 137

¹⁹⁸ Akademisk källa, samtal, juni 2023

¹⁹⁹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 131, 134

²⁰⁰ Hallpike, C.R., The Origins of the Borana Gada System, i Africa: Journal of the International African Institute, 1976, s. 49, [url](#)

räder och militära expeditioner. Inom borana har man formulerat relationen mellan luba och hariyya som följer: Luba bestämmer, hariyya utför.²⁰¹

4.6.9 Konfliktlösning

Det finns ett system med blodspengar mellan olika grupperingar inom oromo för att sona dödande eller annan illabehandling. Det kallas *guma*.²⁰²

4.6.10 Hadha Sinqee

Inom arsi, en grupp inom oromo, är konceptet *wayyuu* centralt för att förstå kvinnornas roll. Kvinnornas inflytande är kopplat till kvinnorollen som mor.²⁰³

Kvinnlig mobilisering i form av marscher, som kallas *ateete* eller *sinqee*, finns inom arsi oromo. De är inte särskilt vanliga längre, men verkar fortfarande förekomma i några få områden på landsbygden där protestantismen, islamiska reformrörelser och modernisering är relativt nytt.²⁰⁴

Vissa kvinnor har makt. *Hadha Sinqee* – vilket betyder ”mamma påk”. Hadha Sinqee kan beskrivas som ”kvinnliga äldste”.²⁰⁵ Sinqee refererar inte bara till den materiella påken som kvinnan får i samband med sitt bröllop, utan används omväxlande med begreppet *ateete* för att beskriva kollektiva mobiliseringar med endast kvinnor. Vid dessa tillfällen, som ofta innefattar marscherande, ber kvinnorna till Gud (*Waaqa*) eller till den kvinnliga gudomen *Ateete*. De kan också kasta förbannelser över personer och be Gud att straffa dem som betett sig respektlöst. Även om *sinqee* i sig självt inte anses innehålla onda andar anses det att det faktum att kvinnorna kommer med *sinqee* innebära att onda andar kommer fram. Vid dessa rituella tillfällen inträder ett antal tabun. Exempelvis ska alla män hålla ett bestämt avstånd till kvinnor.²⁰⁶

Vid manifestationerna går kvinnorna med sina påkar framför männen. Olika oromogrupper har olika kläder, men gemensamt för Hadha Sinqee i alla grupper är att de har påkar. De håller grönt gräs i handen när de går ut för att fira.²⁰⁷

Hadha Sinqee bevakar kvinnornas rätt i gruppen och kan sägas vara en slags kvinnlig maktgrupp på landsbygden. Det är kvinnorna i Hadha Sinqee, men även män, som bestämmer vem som ska ingå. Ett kriterium för att ingå, och få den makten som Hadha Sinqee har, är att man ska vara vis.²⁰⁸

Exempelvis om en kvinna säger att maken slår henne kan hon vända sig till Hadha Sinqee. Även barn kan vända sig till Hadha Sinqee. Hadha Sinqee frågar

²⁰¹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 134

²⁰² Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba november 2022.

²⁰³ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 2ff

²⁰⁴ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 2

²⁰⁵ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁰⁶ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 7f

²⁰⁷ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁰⁸ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

ut kvinnan som vänt sig till dem om vad som hänt, och frågar också kvinnan vad hon vill ha som kompensation. Kvinnan bestämmer då något som är till henne själv, exempelvis kläder. Det hela liknar ett brudpris. Hadha Sinqee bjuder in en stamledare – en bagadda -, som inom gadaa-systemet alltid är en man, som kan vara domare. Hadha Siqee dansar och sjunger skamfyllda saker om och till mannen - exempelvis ”hur kan du göra så mot henne?”.²⁰⁹ Østebø beskriver hur kvinnliga äldste i ett fall bestämde att det var nödvändigt med en ateete-mobilisering. Kvinnorna i grannskapet gick till mannens [som felat] hus med sina påkar (sinqee). Mannen konfronterades med vad han gjort, men nekade och sa att han inte längre tror på traditionen med sinqee. Kvinnorna fortsatte att regelbundet samlas utanför mannens hus i mer än två månader och sjöng sånger som dominerades av sexuella förolämpningar och att de hoppades att han skulle smittas med HIV. Mannen vägrade att be om ursäkt och till slut förbannade kvinnorna mannen. Efter några veckor sågs han komma till sjukvårdskliniken med en allvarlig hudåkomma i ansiktet, och han hade förlorat fem nötboskap när de träffades av blixten. Kvinnorna menade att allt detta hände till följd av deras förbannelse.²¹⁰ Sinqee har dock på många platser minskat i betydelse. Den unga, utbildade och urbana generationen kan ofta inte svara på frågor om wayyuu eller vet inte ens vad det är. På landsbygden är begreppen och företeelsen mer allmänt kända, men endast de som är experter på oromsk sedvanerätt och kultur kan ge detaljerade beskrivningar av konceptet. I de tämligen avlägsna områden där sinqee fortfarande används fortsätter kvinnor att kollektivt mobilisera. På en del ställen används inte sinqee och mobiliseringarna saknar en organiserad karaktär, men kvinnor kan ändå på en del platser i den andan fortsatt ingripa med det inflytande och respekt som är associerad med wayyuu och sinqee-marscher.²¹¹

4.6.11 Hur etniciteten överförs

Oromo överför sin etniska grupptillhörighet patrilineärt, det vill säga genom faderns sida. En oromo svarar traditionellt på frågan var han är från genom att berätta sin patrilineära släktlinje, vilket identifierar hans position i släktstrukturen av hans stam. Det förekommer också att han kan uppge en plats som ofta är ett klannamn.²¹² Det är vanligt att oromo beskriver sig själva utifrån en av grupperna inom oromo, exempelvis borana, guji, arsi eller mecha.²¹³

En oromoperson i Addis Abeba uppgav i samtal i november 2022 att etnicitet någon stor fråga under dennes skoltid. Den kunskap man har om sin oromo-etnicitet får man från föräldrarna.²¹⁴

Mer om hur etnisk härkomst överförs i [avsnitt 4.8.3](#) Migrationsanalys kommentar.

²⁰⁹ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²¹⁰ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 8

²¹¹ Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute (N.S.), 2017, s. 12

²¹² Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 130

²¹³ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 136

²¹⁴ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i november 2022.

4.6.12 Migrationsanalys kommentar

Det finns olika syn på hur homogen oromo är som folkgrupp, men Migrationsanalys konstaterar att många källor indikerar att det handlar om olika grupper med många likheter som samlas under paraplyet ”oromo”.

Migrationsanalys noterar att det traditionella gadaa-systemet på de flesta platser inte längre praktiseras och inte är känt av gemene man inom de flesta oromogrupper. Då gadaa-systemet praktiserades var det inte homogent mellan de olika grupperna inom oromo. Sedan tidigt 1990-tal har ett återinförande av gadaa-systemet gjorts på vissa orter. Det är för Migrationsanalys okänt i hur stor utsträckning sett till hela regionen Oromia detta genomförts. År 2014 bildades under etiopiska statens beskydd ett abbaa gadaa-råd. Återinförandet av gadaa-systemet kom inifrån oromogruppen som en respons för att återupprätta oromos traditioner och status, men drevs även av regeringen där OPDO/EPRDF såg vinster i att förknippas med oromos ursprungliga traditioner. De ny strukturerarna återskapade det de kunde, kopierade vad som fanns kvar och fyllde kreativt ut luckorna. Den etiopiska staten betalar de som ingår i de nybildade gadaa-rådet tämligen bra, vilket i sig rimligen är en faktor till att det finns intresse att delta där. Det faktum att gadaa-rådet nu är betalda av staten påverkar sannolikt också lojalitet och perspektiv på uppdraget. En annan dynamik som inträtt med det nya gadaa-strukturerarna är att inflytandet flyttats från borana-gruppen i södra Etiopien.

De ursprungliga traditionerna inom oromo beskrivna i den här rapporten relaterar främst, men inte uteslutande, till oromogruppen borana. Mot bakgrund av att detta, samt att det endast är ett fåtal oromogrupper som fortsatt praktiserar gadaa-systemet bör informationen om de ursprungliga traditionerna främst ses som en kontext och bakgrund till nuvarande system.

Migrationsanalys noterar också att det förefaller som att hariyya inte längre praktiseras, i vart fall inte i någon större utsträckning. Däremot förefaller traditionen med Hadha Sinqee fortsatt praktiseras på landsbygden i en eller annan form. Hos den unga generationen i städerna förefaller traditionen i princip vara bortglömd.

4.7 Afar

Afarer tillhör, liksom somalier och oromoer, den hamitiska gruppen. De kan delas in i två klanfamiljer, assahimera och adohimera. Assahimera kallas ibland de röda, eller de nobla. Adohimera benämns ibland som de vita, eller gemene man.²¹⁵ Assahimera kan också kallas de ljusa, och adohimera de svarta.²¹⁶ De två klanerna utgör två distinkta samhällsklasser där assahimera utgör de markägande nobla, medan adohimera utgör den lägre samhällsklassen av icke markägare.²¹⁷ De två klanerna är geografiskt blandade. Ursprungligen anses

²¹⁵ Said, Ali, Afar Ethnicity in Ethiopian Politics, i Ethnicity and the State in Eastern Africa, 1998, s. 109

²¹⁶ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²¹⁷ Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

adohimera komma från östra Afghanistan och Pakistan, medan assahimera anses komma från Jemen och Oman. Klanerna har underklaner, och en underklan till adohimera är maandita.²¹⁸ Afarer finns även i Eritrea och Djibouti, och det finns en stark gemensam etnisk identitet bland afarerna i de tre länderna.²¹⁹ Klanerna har ett slags hemområden på Afrikas horn.²²⁰ De patrilineära klanerna kallas *kedo*.²²¹

Traditionellt har det varit fientligheter inom och mellan olika klaner. Fejderna började med att någon dödats i en dispyt, och kunde lösas med blodspengar. Dispyter mellan klaner löstes dock ofta med krigföring. Nuförtiden har dock den etiopiska staten en mer aktiv roll i att lösa dispyter.²²²

Bestämmelser om mark- och vattenrättigheter samt handel handhas inom territoriella områden (*bado*) som ofta benämns sultanat.²²³ Traditionellt delades Afar in i fyra sultanat, vilket vart och ett var indelat i mindre områden.²²⁴ Varje sultanat brukade styras av antingen adohimera eller assahimera. Ingen av dem har exklusiv rätt till marken och båda är skyldiga att härbärgera den andre. Det största och mäktigaste sultanatet i Afar är Awsa. Det samexisterar med regionalstaten Afar och så sent som 2011 kröntes sultan Hanfare.²²⁵

4.7.1 Språk

Afarer talar afariska, ett språk som tillhör den östra kushitiska grenen i den afroasiatiska språkfamiljen.²²⁶ Afar skrivs med det afariska alfabetet, qafar feera, som skapades på 1970-talet, och använder latinska bokstäver.²²⁷ Folkgruppen afarer kallas på amhariska ”*adal*” och på arabiska ”*danakil*”. Afar kan också kallas för *teltal*.²²⁸ Danakil har numera blivit en nedsättande benämning för afarer.²²⁹

4.7.2 Religion

De flesta afarer är sunnimuslimer.²³⁰ De praktiserar ofta islam på ett sätt som är genomsyrat av tidiga kushitiska religioner.²³¹

²¹⁸ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²¹⁹ Said, Ali, Afar Ethnicity in Ethiopian Politics, i *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, 1998, s. 114

²²⁰ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²²¹ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 34, [url](#)

²²² Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²²³ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 34, [url](#)

²²⁴ Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²²⁵ Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i *Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi*, 2015, s. 34, [url](#)

²²⁶ Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

²²⁷ Omniglot, Afar, odaterad, [url](#)

²²⁸ Atlas of Humanity, Afar People, odaterad, [url](#); Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

²²⁹ Britannica, Afar (Qafaraf), odaterad, [url](#)

²³⁰ Atlas of Humanity, Afar People, odaterad, [url](#)

²³¹ Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

4.7.3 Familjeliv

Bland afarer tar den nygifta kvinnan mannen till sitt hem. Om inte kvinnans far ger tillåtelse till att man flyttar till makens familj bor paret kvar hos kvinnans familj till dess att man har tre-fyra barn. Mannen får tjäna sin svärfar. Systemet ger kvinnan självförtroende. Traditionen är fortfarande i bruk.²³²

Makens ingifta släktingar anses även de vara hans familj. Kusingifte tillämpas, det kallas *absuma*. Kusingifte motiveras enligt Migrationsanalys samtalspartner med att man på så sätt försvarar genetiken, och antropologiskt skyddar man den etniska gruppen. Broderns son kommer gifta sig med systemns dotter. Det innebär att sonen som nygift kommer bo hos sin faster. Om det blir en konflikt mellan de nygifta makarna kommer maken tala med sin farbror, och farbrodern förväntas ta kvinnans parti. Absuma innebär också att alla tas om hand. Om det exempelvis är en funktionshindrad kvinna måste kusinen ändå gifta sig med henne. Det innebär att kvinnor i princip inte förblir ogifta i afarkulturen, utan det finns alltid någon som kommer ta hand om kvinnan.²³³

I den nordligaste delen av Afar är det mer öppet för möjligheten att gifta sig med en person från en annan etnisk grupp (blandäktenskap). I södra Afar gifter man sig traditionellt inte med oromoer eller tigreaner. För hundra år sedan hade den afar som gift sig med exempelvis en oromo fått en förbannelse över sig. Nuförtiden finns dock en viss flexibilitet för kulturella förändringar och det sägs att det är accepterat att gifta sig med någon man älskar. Det började med en acceptans för att gifta sig med någon från en annan afar-klan.²³⁴

Vid äktenskap betalas ett brudpris till kvinnans föräldrar. Maken betalar också meher (hemgift) till kvinnan. När nikah, vigselceremonin, är genomförd kan vare sig brudpriset eller meher tas tillbaka. I detta avseende är traditionerna desamma i norra och södra Afar.²³⁵

Traditionellt existerar inte skilsmässor inom afarkulturen. Nuförtiden kan man dock skilja sig om det inte är möjligt att ordna upp äktenskapet. Religionen har haft och har fortfarande betydelse och enligt den är skilsmässor inte accepterade.²³⁶

4.7.4 Livsstil

Afarer är traditionellt nomader och pastoralister. De håller getter, får, kameler och även nötboskap.²³⁷ Det är vanligt att de flyttar mellan flera regelbundet besökta ställen, varav i vart fall en är permanent utnyttjad av delar av gruppen.²³⁸ De är individualister och samarbete i större grupper som klaner eller underklaner föranleds av krig mot andra folkgrupper.²³⁹

²³² Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²³³ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²³⁴ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²³⁵ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²³⁶ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²³⁷ Atlas of Humanity, Afar People, odaterad, [url](#)

²³⁸ Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²³⁹ Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

Det afariska livet är patriarkaliskt format, vilket bland annat innebär att ledarroller ges till män. Det är kvinnans uppgift att bygga den nomadiska hyddan, hämta ved och vatten, mjölka, laga mat och väva mattor.²⁴⁰

4.7.5 Hur etniciteten överförs

Afarerna har ett patriarkalt samhälle och man får sin faders etnicitet. Om man kommer från föräldrar med olika etnicitet får man afarisk etnicitet om fadern är afar.²⁴¹ Afarerna är indelade i klaner och klantillhörigheten överförs från fadern.²⁴² Vissa grupper inom afar är indelade i åldersgrupper där män i en viss ålder grupperas under en gemensam ledare.²⁴³

Mer om hur etnicitet överförs i [avsnitt 4.8.3](#) Migrationsanalys kommentar.

4.8 Blandetnicitet

4.8.1 Hur vanligt är blandetniciteter?

En av Migrationsanalys samtalspartner uppgav att det är ovanligt med blandetniciteter. Det finns delar av Etiopien som inte är etniskt blandade och platser som är etniskt homogena. Folk är knutna till sin mark, brukar den och för över den till sina barn. Samma samtalspartner menade att i Addis Abeba kanske tio procent av alla människor är av blandad härkomst/eticitet.²⁴⁴ En annan samtalspartner uppgav att majoriteten är gifta med en person av en annan etnicitet än den egna. Folk flyttar, även över gränser.²⁴⁵ Migrationsanalys har inte funnit någon officiell statistik över antalet blandäktenskap och konstaterar att det därför är högst osäkert hur stor del av etiopierna som lever i blandäktenskap.

En oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet uppgav att under Derg-regimen, före 1991, fick de som arbetade för staten sin tjänstgöring i ett annat område än det man själv kom från. I det systemet träffade man personer från andra etniciteter. Det var inte heller ovanligt att man flyttade runt och barnen träffade personer från många olika etniska grupper i bostadsområdena. De här personerna kallar sig numera ofta för etiopier. Förr, under Derg-regimen, kunde man kalla sig ”gondarian”, eller andra benämningar som anspelar på mindre ställen i Tigray. Nu tenderar man att arbeta för den etiopiska staten på den geografiska plats man kommer från. Det får följden att man inte lär från andra grupper och att folket blir lättare att manipulera i politiken.²⁴⁶

²⁴⁰ Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²⁴¹ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba oktober 2022; Britannica, Afar, odaterad, [url](#)

²⁴² Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²⁴³ Countries and their Cultures, Afar, odaterad, [url](#)

²⁴⁴ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁴⁵ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁴⁶ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

4.8.2 Överföring av etnicitet i blandäktenskap

Samtalspartner uppgav att nästan alla etniska grupper i Etiopien är patrilineära.²⁴⁷ En av dessa samtalspartner uppgav att denne inte känner till någon matrilineär etnisk grupp.²⁴⁸ Amharer och tigreaner är enligt Levine respektive Abate Adem ambilineära grupper.²⁴⁹ En annan samtalspartner uppgav att det finns ingen regel för hur man bestämmer vilken etnicitet en person med föräldrar från olika etniciteter ska ha. Omgivningen formar en, och man kan välja etnicitet. Andra personers uppfattning av dig beror på hur du agerar. Viktigt för hur du uppfattas av andra är språket och din egen uppfattning. Premiärminister Abiy Ahmed föddes i Oromia, hans pappa var oromo och hans mamma amhara. Abiy betraktar sig själv som oromo. En av Migrationsanalys samtalspartner uppger att det inte finns någon tydlig regel och att han kan välja. Vissa oromoer kallar dock Abiy för amhara, särskilt när de uppfattar att han favoriserar amharer.²⁵⁰ En annan samtalspartner uppgav att du själv väljer vad du vill registrera för etnicitet hos myndigheten. Det är dock inte något tydligt system för hur etniciteten överförs. Samtalspartnern uppgav exempelvis att om fadern är oromo blir barnet oromo, men om fadern är tigrean och modern amhara kan föräldrarna eller barnet välja etnicitet.²⁵¹ För hur barnet själv uppfattar sin etnicitet spelar det roll var barnet växer upp och vilket språk det talar.²⁵² De flesta identifierar sig med majoritetsgruppen på det ställe man befinner sig, eftersom det gör att det blir lättare att få ett arbete med mera menade en källa.²⁵³ I Addis Abeba där det finns många olika etniska grupper som bor tillsammans har det betydelse på vilket sätt föräldrarna agerar och påverkar barnet. Föräldrarna är också de som lär barnet språket. En av Migrationsanalys samtalspartner menar att i Addis Abeba tänker de flesta inte på vilken etnisk grupp andra är från när man ska välja äktenskapspartner, även om det finns de som fortfarande gör det även där. Det är enligt samma samtalspartner i Addis Abeba ett större problem att gifta sig över religionsgränserna än över etnicitetsgränserna.²⁵⁴

En tjänsteman vid Kirkos Subcity i Addis Abeba uppgav 2022 att vid födelseregistrering hos Immigration Nationality and Vital Events Agency (INVEA) uppger de flesta faderns etnicitet, men att man kan välja mellan moderns och faderns etnicitet. För barn under arton år är det föräldrarna som väljer, men den som födelseregistreras efter att man fyllt arton år väljer själv.²⁵⁵

²⁴⁷ Merera Gudina, Oromo Federalist Congress, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁴⁸ Oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁴⁹ Levine, Donald N, Greater Ethiopia The Evolution of a Multiethnic Society, 2000, s. 126; Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i Africa: Journal of International African Institute, 2004, s. 615

²⁵⁰ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁵¹ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁵² Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁵³ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁵⁴ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁵⁵ Tjänsteman vid Vital Events Registration Agency, Kirkos Subcity Woreda 01 (1), samtal i Addis Abeba, november 2022

En etiopisk myndighet uppgav samma sak 2019. Då framkom också att det är möjligt att lämna raden för etnicitet i formuläret tom.²⁵⁶

En samtalspartner uppgav att man som vuxen när man ansöker om id-kort kan välja att byta registrerad etnicitet.²⁵⁷ Den uppgiften motsägs dock av uppgift från en woreda²⁵⁸ och även av andra etiopiska källor som i stället menar att det inte är möjligt att ändra den etnicitet som en gång har registrerats.²⁵⁹

4.8.3 Migrationsanalys kommentar

Migrationsanalys noterar att olika etniska grupper har olika system för att överföra etnicitet. Amharer och tigreaner är enligt konsulterad litteratur traditionellt ambilinjära, medan exempelvis oromoer, afarer och även somalier är patrilinejära. Vid samtal erfar Migrationsanalys att uppfattningen hos etiopier som inte är specialiserade på frågan om etnicitet, utan i detta hänseende kan betraktas som gemene man i det utbildade skiktet av det etiopiska samhället, är att det finns en spännvidd i uppfattningar från att etiopiska etniska grupper i huvudsak är patrilinejära till att man som barn i ett blandäktenskap får välja etnicitet. Den bilden stärks också av att tjänstemannen som arbetar vid Vital Events Registration Agency som uppgav att de flesta väljer faderns etnicitet, även om man har möjlighet att välja. Vidare att yttre faktorer som språk, var man bor och vilken kultur man tagit till sig är en viktig aspekt i hur etniciteten uppfattas av såväl personen själv som omgivningen. Därutöver har den moderna etiopiska staten en inställning att det är personen själv eller dennes förälder som vid födelseregistrering själva väljer vilken etnicitet som ska fyllas i. Migrationsanalys konstaterar vidare att vi fått olika uppgifter om möjligheten att ändra en registrerad etnicitet. Migrationsanalys noterar dock att de källor som uppger att detta inte är möjligt väger mycket tungt. Det är dels en tjänsteman på en woreda som arbetar med registrering av etnicitet och dels ett flertal andra etiopier som i sammanhanget är lekmän men talar utifrån sin personliga kännedom. En (1) sådan lekman har uppgett att det går att ändra registrerad etnicitet. Migrationsanalys drar slutsatsen att en registrering av etnicitet inte får ändras, men utesluter inte att det i den etiopiska administrationen ändå undantagsvis kan ske.

²⁵⁶ Etiopisk myndighet, samtal i Etiopien, oktober 2019

²⁵⁷ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁵⁸ Administrativ enhet motsvarande distrikt.

²⁵⁹ Sveriges ambassad i Addis Abeba förmedlar information från Kirkos subcity och andra etiopiska personer, e-post 2023-05-09

5. Etnicitetens betydelse för det politiska läget och individens säkerhet

5.1 Generellt

Etiopien är en federal stat där delstaterna har etnisk struktur, och brukar refereras till som etnisk federalism. Av konstitutionen framgår uttryckligen att regioner ska bildas baserat på bosättningsmönster, språk, identitet och samtycke från de folk som berörs. Några delstater framstår som i huvudsak monoetniska, medan andra bebos av i huvudsak två etniska grupper och åtminstone en är multietnisk. Citystaterna, Addis Abeba och Dire Dawa, anses vara väl avgränsade.²⁶⁰ I praktiken är dock alla delstater mer eller mindre etniskt blandade.²⁶¹

Under kejsardömet från 1800-talets mitt och under Derg-regimen ända fram till 1991 var makten koncentrerad till amhara, vilket sammanföll med att den amhariska kulturen och språket främjades och amhariska blev statens språk. Under den här tiden opponerade sig andra etniska grupper, främst oromoer och tigreaner, mot den amhariska kulturella och språkliga dominansen och anklagade amhara för förföljelse. TPLF kom efter 1991 att i tre decennier vara det huvudsakliga partiet i den koalition som utgjorde EPRDF och som styrde Etiopien.²⁶² Under den här tiden underminerade EPRDF exempelvis oromoernas försök att få mer politiskt inflytande²⁶³ och i Somaliregionen bedrev somalierna genom Ogaden National Liberation Front (ONLF) ett uppror²⁶⁴.

Före 1993 var frågan om etniska grupper inte aktuell på samma sätt som nu. Landets administration var inte uppbyggd så att det var en region för en etnisk grupp. Med nya konstitutionen bildades nya delstater som delade upp landet mellan etniska grupper och då aktualiserades frågan om etnicitet. Exempelvis fanns inte Oromia i den gamla indelningen av Etiopien. Under torkan på 1980-talet flyttade den dåvarande Derg-regimen amharer till nuvarande Oromia. Då brydde sig ingen om vilken etnisk grupp personer tillhörde.²⁶⁵ Nu finns det en amharabefolkning i Oromia som där utgör en minoritet. De känner sig mycket

²⁶⁰ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 80; Etiopien, Ethiopia's Constitution of 1994, 1995-08-21, s. 14, [url](#)

²⁶¹ Smith, Lahra, Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia, 2013, s. 80

²⁶² Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 3, [url](#)

²⁶³ Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 3, [url](#)

²⁶⁴ Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 5, [url](#)

²⁶⁵ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

utsatta och många flyttar därifrån. Det finns också en minoritet av oromoer i Amhara.²⁶⁶

Individens etniska tillhörighet har ökat i betydelse avseende mänskliga och medborgerliga rättigheter sedan 1991 när EPRDF kom till makten. I den stat som då bildades, och som i 1995 års konstitution stadfästes som etnisk federalism, har etniciteten blivit starkt politiserad. Man nämner allt oftare i dessa sammanhang sin nation²⁶⁷, som bygger på etnisk tillhörighet. En följd av det är att etiopisk politik och etiopiskt medborgarskap har omdefinierats.²⁶⁸ Den etniska federalismen i konstitutionen från 1995 verkar ha förstärkt uppdelning efter skillnader snarare än att ha gynnat enhetlighet. Den politiska eliten vid makten har utnyttjat bestämmelsen om etnisk federalism för att gynna dess egna intressen, snarare än att låta den verka för jämlikhet för Etiopiens olika grupper.²⁶⁹

Före 1991 var media i huvudsak centraliserad med statlig TV och radio som sändes på amhariska. Under EPRDF:s tid hade amhariskan fortsatt en plattform, men tigrinjan vann mark. Den etniska federalismen fick betydelse för innehållet i media. Det innebar program och innehåll på regionala språk, exempelvis tigrinja och oromo, som riktade sig mot invånarna i de delstaterna.²⁷⁰ Hatiska tal med etniskt innehåll hade funnits tidigare, men avregleringen av media förefaller ha gett bra grogrund flera offentliga uttalanden med våldsinslag riktade mot andra etniska grupper.²⁷¹

Under 2021 kom etnicitetsfrågan upp till ytan på ett tydligt sätt. Det var även tidigare ett spänt läge mellan etniciteter, men sedan 2021 har propaganda använts för att underblåsa etniska spänningar. Regeringen kopplade särskilda personligheter till etnicitet.²⁷² En västerländsk ambassad i Addis Abeba uppgav 2022 att de etniska spänningarna i Etiopien är tämligen höga. Det rör flera etniska grupper, tigreaner men också amharer och oromoer, på så sätt att politiska frågor har etnifierats.²⁷³ En forskningsexpert i Addis Abeba uppgav att man inte kan separera politiska partier från identitet.²⁷⁴

En etnisk grupp kan vara dominant i en viss region, men det finns också andra etniska grupper där.²⁷⁵ Den etniska politiska kompositionen förändras tämligen snabbt. Exempelvis när premiärminister Abiy förlorade lite kontroll ledde det till tillslag mot Amharas politiska elit i Bahar Dar i Amhararegionen. Under

²⁶⁶ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A2), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁶⁷ Se vidare om nationsbegreppet på s. 8.

²⁶⁸ Endalew, Getasew & Molla, Adugna & Hussien, Endris & Bayeh, Addisalem, Ethnic Politics and Violation of Basic Civil Rights of Amharas in Benishangul Gumuz Regional State of the Post 1991 Ethiopia: Actors, Causes, Consequences, and Challenges, i International Journal on Minority Groups Rights, 2023, avsnitt 1, [url](#)

²⁶⁹ Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 8, [url](#)

²⁷⁰ Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 5, [url](#)

²⁷¹ Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, s. 8, [url](#)

²⁷² Internationell organisation i Addis Abeba (C1), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁷³ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁷⁴ Forskningsexpert i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁷⁵ Oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

2021 kunde man se att somalier som sympatiserade med organisationer som motsatte sig ENDF trycktes tillbaka.²⁷⁶

5.2 Tigreaner

Trakasserierna mot tigreanerna kom i dagen framförallt i samband med kriget i Tigray som pågick november 2020 – november 2022. En samtalspartner liknar TPLF vid fisken i havet och tigreaner vid havet. För att komma åt TPLF tömmer man havet.²⁷⁷

Efter att Abiy Ahmed blev vald till premiärminister den 2 april 2018 har situationen för tigreaner förändrats. Det finns en större grupp tigreaner i Addis Abeba, även om tigreaner i Etiopien till antalet inte är en stor grupp. När Abiy blev premiärminister såg en del inom tigreanska gruppen honom som ett hot, medan andra hoppades att det skulle innebära att folk i allmänhet skulle sluta förknippa tigreaner med den regerande klassen i landet. Frågan delade den tigreanska gruppen. När kriget i Tigray bröt ut enades tigreanerna som grupp. Kriget innebar vidare att tigreaner började få höra tillmälen helt öppet. Tidigare hade det inte gjorts så öppet. Graden av aggressivitet tilltog över tid. Händelser som var och en inte nödvändigtvis var så allvarliga inträffade och bidrog i sin helhet till den allvarliga situationen var under Tigraykriget. Det var en stegvis avhumanisering av tigreaner genom medias språkbruk. När det här språkbruket började användas hade människor slutat reagera på det och bry sig. Ord som används om tigreaner är ”dagtidshyena”, ”barn som biter sin mammas bröstvårta”, tjuvar och ”banda”. Banda är ett ord som anspelar på de som hjälpte italienarna under Italiens närvaro i Etiopien, dvs. förrädare. På den tiden fanns det ingen etnisk konnotation till begreppet banda. I slutet av oktober 2022 har situationen förändrats något och etiopiska regeringen så smått börjat tala om tigreaner som etiopier, som en del av Etiopien.²⁷⁸ Under Tigraykriget förekom det att tigreansk affärsverksamhet i Addis Abeba exproprierades.²⁷⁹

En västerländsk ambassad i Addis Abeba uppgav att de etniska spänningarna långsamt byggdes upp. Tidigare under TPLF-tiden var det egentligen tigreaner som hade politisk och ekonomisk makt i Etiopien. När Abiy, som uppfattades som oromo, valdes tänkte många att det är oromoernas tur. Det skapade rädsla hos amharer och tigreaner.²⁸⁰

Under TPLF:s tid vid makten var ca 95 % av de högre befälen i försvarsmakten tigreaner, liksom de flesta piloter. Men även bland civilanställda var många tigreaner. Vid Abiys tillträde slutade många och tog sig till Tigray.²⁸¹ Därtill fängslades vid Tigraykrigets utbrott i november 2020 ungefär 16 000

²⁷⁶ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (F2), samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁷⁷ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁷⁸ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁷⁹ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (D3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸⁰ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (D3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸¹ Försvarsattaché vid Sveriges ambassad i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

tigreaner.²⁸² Det innebär att den nuvarande etiopiska armén består av många nya personer.²⁸³

Orden ”TPLF” och ”tigrean” är utbytbara på det sätt som de används. I princip varje tigreansk familj/släkt har någon som har stridit med TPLF mot Derg-regimen. Det innebär dock inte nödvändigtvis att alla håller med TPLF till fullo. En samtalspartner menade att TPLF var när de var vid makten mer hänsynslösa i Tigray jämfört med övriga landet. De visste att om de skulle förlora Tigray skulle de hamna i en svår situation.²⁸⁴

En tigrean i Addis Abeba uppgav att kriget i Tigray inte handlar om den etiopiska regeringen mot TPLF, utan har etnisk grund. Som stöd för påståendet säger hen att alla som har rötter i Tigray, som är tigreaner, påverkades av kriget. Det har påverkat deras vardagsliv. Brist på empati från vänner och grannar, och det har även lett till att en del tigreaner börjat vägra gå till kyrkan. Den etiopiska regeringen har även involverat religionen. Det har visat sig att det förekommer att under den religiösa ceremonin inom den ortodoxa kyrkan uttrycks saker som ”djävulen TPLF”. Kyrkans tystnad under tigreanernas utsatthet har varit mycket svår för tigreanerna. Kyrkan har inte kunnat höja sin röst, och många tigreanska präster har varit arresterade.²⁸⁵ I Etiopien går amharer och tigreaner till samma kristet ortodoxa kyrka. I USA har det delats upp och de går till olika ortodoxa kyrkor, vilket i sin tur har påverkat situationen i Etiopien. Kyrkan är i Etiopien inte tekniskt sett kopplad till staten, men alltsedan TPLF-tiden uppges staten ha ett ord med i hur kyrkan drivs. Vissa säger dock att TPLF sedan sina tre decennier vid makten har makt inom kyrkan.²⁸⁶

För ytterligare information om etnicitetens betydelse för tigreanernas säkerhet samt tigreaners situation utanför Tigray med anledning av kriget i Tigray 2021 – 2022, se Migrationsanalys rapport ”[Landinformation: Etiopien. Tigreaner och deras situation utanför Tigray \(version 2.0\).](#)”

5.3 Amharer

5.3.1 Amharer i Oromia

De landområden som utgör regionerna Amhara och Oromia har en lång gemensam historia. Nu är situationen dock sådan att många oromoer uppfattar att amharer är nybyggare i Oromia. Amharer flyttades av Derg-regimen till bland annat Oromia under svältperioden under 1980-talet.²⁸⁷ I Oromia pågår en konflikt mellan amharer och oromoer, där amharerna attackeras. Det är vanligen av Oromo Liberation Army (OLA)²⁸⁸, men kan också vara av andra

²⁸² Al Jazeera, Fate of jailed fighters still unknown months after Ethiopia truce, 2023-06-13, [url](#)

²⁸³ Försvarsattaché vid Sveriges ambassad i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

²⁸⁴ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸⁵ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸⁶ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸⁷ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁸⁸ Den etiopiska regeringen benämner Oromia Liberation Army (OLA) som OLF-Shene. Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt B. Political Pluralism and Participation, B1, [url](#). Oromo Liberation Army (OLA) själva motsätter sig den benämningen som de menar är missvisande och vill bli benämnde OLA. Addis Standard, Updated. OLA “acknowledges” upcoming

aktörer.²⁸⁹ I juni och juli 2022 dödades hundratals civila, i huvudsak amhara, av väpnade grupper i Västra Wellega och Kellem Wellega i Oromia.²⁹⁰ I områden där OLA är aktiva behöver amharerna, och andra icke-oromoer, betala avgifter till OLA. Personen i fråga kan få en viss tid, en till två veckor, på sig att få fram pengarna. En person med familj kan ombes att betala mellan 20 000 och 80 000 birr²⁹¹. Den som inte betalar avgifterna attackerar. Å andra sidan, den som betalar avgifter till OLA kan uppfattas av regeringssidan att stödja OLA och kan bli attackerad eller fängslad av regeringen. Flera av Migrationsanalys samtalspartner menade att den som i områden där OLA är aktiva vänder sig till regeringssidan för beskydd ofta gör det ofta förgäves. Regeringssidan kan vanligen inte ge befolkningen skydd i den här konflikten i Oromia.²⁹² Det är en svår säkerhetssituation där OLA är verksamma som bland annat innebär att humanitära organisationer inte kan verka där.²⁹³ Regeringssidan har inte kontroll över delar av Amhararegionen.²⁹⁴ Mycket lite information finns tillgänglig om operationer och etniska konflikter i Amhara. Det saknas således också information om konsekvenserna för civilbefolkningen.²⁹⁵ I maj 2022 arresterade regeringsstyrkor mer än 4 500 personer i Amhara, bland annat journalister och aktivister, i ett försök att slå ner på amharamilisen Fano.²⁹⁶

5.3.2 Amharer i Addis Abeba

En del amhariska och tigreanska namn är gemensamma. Ibland under Tigraykriget 2020 – 2022 kan amharer i en id-kontroll därför tas för att vara tigreaner, även om de inte talar tigrinja. Amharer som är från Addis Abeba, vilket framgår av id-kortet, brukar dock frisläppas inom kort.²⁹⁷

5.4 Oromoer

Oromo Liberation Army (OLA), av etiopiska regeringen också benämnda Shane, är sedan maj 2021 terroristklassade i Etiopien²⁹⁸. OLA har växt mycket under de senaste två åren, till såväl antal som sett till inflytande. En västerländsk ambassad i Addis Abeba menade att det generellt inte är någon riskfaktor att tillhöra folkgruppen oromo.²⁹⁹ Siyanne Mekonnen skriver rörande konflikten oromer-amharer att väpnade grupper skjuter på alla som springer

negotiation with Ethiopia government, "strongly objects" reference as "Shene", 2023-04-24, Migrationsanalys benämner gruppen så som de själva betecknar sig, det vill säga som OLA.

²⁸⁹ Rakeb Messele, EHRC, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt Key Developments in 2022, [url](#)

²⁹⁰ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt F. Rule of Law, F3, [url](#)

²⁹¹ Birr (ETB) är Etiopiens valuta. Enligt valutaomvandlaren CoinMill är den 18 april 2023 1 birr lika med 0.19 SEK. [url](#)

²⁹² Rakeb Messele, EHRC, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022; FN-organisation i Addis Abeba (A), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁹³ Rakeb Messele, EHRC, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁹⁴ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt C: Functioning Government, C1, [url](#)

²⁹⁵ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt C: Functioning Government, C3, [url](#)

²⁹⁶ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt F. Rule of Law, F2, [url](#)

²⁹⁷ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

²⁹⁸ Al Jazeera, Ethiopia to designate TPLF, OLF-Shene as "terror" groups, 2021-05-21, [url](#)

²⁹⁹ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A2), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

från dem utan att urskilja vilken etnicitet de har.³⁰⁰ Addis Standard beskriver i ett reportage hur konflikten mellan OLA och regeringen, men även mellan oromer och amharer, har en stark etnisk prägel.³⁰¹ Det finns en stor minoritet oromoer i Amhara och en stor minoritet amharer i Oromia. Amharaminoriteten i Oromia känner sig extremt utsatt och många flyttar därifrån.³⁰²

De tigreanska affärsverksamheter som under Tigraykriget exproprierades i Addis Abeba togs över av oromoer. Det finns nu också flera oromoer i den politiska administrationen.³⁰³

Tusentals oromoer som anklagats för kopplingar till OLA har arresterats eller fått utstå annan press från regeringssidan.³⁰⁴ I konflikten i Oromia kan sympatisörer till OLA³⁰⁵ betraktas på samma sätt som medlemmar i OLA. Migrationsanalys samtalspartner hade intrycket att det inte behövs mycket för att en oromo i områden där OLA är aktiva av regeringssidan ska bli kopplad till OLA. Man talar samma språk, kommer från samma område och det är svårt att veta vem som stödjer vem.³⁰⁶ Oromia Federalist Congress (OFC) uppgav vid samtal att alla i den oromska oppositionen av regeringen kallas OLA, oavsett vad man tillhör. De uppfattar regeringssidans inställning som att ”antingen är du med oss, eller så är du mot oss”. OFC uppgav också att den största delen av oromoerna sympatiserar med OLA.³⁰⁷

Den etiopiska staten kontrollerar inte hela regionen Oromia³⁰⁸, utan OLA kontrollerar enligt en uppskattning cirka 17 % av ytan.³⁰⁹ Det finns mot den här bakgrunden endast lite information om operationer och etniska konflikter och dess konsekvenser för befolkningen i Oromia. Amhara-miliser har i Oromia, i gränsområdet mot regionen Amhara som de försöker annektera, attackerat civila oromoer och tusentals har blivit internflyktingar.³¹⁰ Under tidsperioden augusti till början av december 2022 dödades dussintals oromoer i Horo Guduru och Östra Wellega av amharamilis, vilket påstods vara Fano.³¹¹ En av Migrationsanalys samtalspartner har kontakt med personer i Wellega, ett område i Oromia där OLA genomför attacker. Samtalspartnern berättar att regeringssoldater trakasserar civilbefolkningen och att det ökar. Situationen för

³⁰⁰ Mekonnen, Siyanne, Addis Standard, News: Security forces shoot civilians in Gambella city two days after regional gov't vows to 'totally eradicate' remaining members of Oromo, Gambella armed groups, 2022-06-22, [url](#)

³⁰¹ Addis Standard, In-depth Analysis: Spate of targeted attacks, excessive use of force by security in Oromia leave death trails, destruction, 2020-07-15, [url](#)

³⁰² Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A2), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁰³ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (D3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁰⁴ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt B. Political Pluralism and Participaton, B1, [url](#)

³⁰⁵ Den etiopiska regeringen benämner Oromia Liberation Army (OLA) som OLF-Shene. Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt B. Political Pluralism and Participaton, B1, [url](#); Oromo Liberation Army (OLA) själva motsätter sig den benämningen som de menar är missvisande och vill bli benämnde OLA. Addis Standard, Updated. OLA "acknowledges" upcoming negotiation with Ethiopia government, "strongly objects" reference as "Shene", 2023-04-24, [url](#). Migrationsanalys benämner gruppen så som de själva betecknar sig, det vill säga som OLA.

³⁰⁶ Rakeb Messele, EHRC, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁰⁷ Merera Gudina, OFC, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁰⁸ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, C: Functioning Government, C1, [url](#)

³⁰⁹ Organisation i civilsamhället i Addis Abeba (A1), samtal i Addis Abeba, november 2022

³¹⁰ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt C: Functioning Government, Add Q, [url](#)

³¹¹ Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odaterad, avsnitt F. Rule of Law, F3, [url](#)

civilbefolkningen är väldigt svår.³¹² Muslimska oromoer i Amhara-regionen är måltavla i konflikten. Dels på grund av att de är muslimer i Amhara, dels för att de är oromoer i Amhara.³¹³

Oromia Special Zone i regionen Amhara styrs enligt särskilda bestämmelser av etniska oromoer, vilket ofta leder till kontroverser med regionen Amharas myndigheter och styre. Oromoer, som ofta är pastoralister, kommer ofta i konflikt med afarer och amharer om vatten och betesmarker. Området utstår frekvent våldsamheter.³¹⁴

5.5 Tigrinjatalande eritreaner

Under Tigraykriget 2020-2022 kunde tigrinjatalande eritreaner misstas för att vara etiopiska tigreaner. De tigrinjatalande eritreaner som arresterades mot bakgrund av sin uppfattade tigreanska etnicitet frisläpptes normalt när det uppdagades att de är eritreaner.³¹⁵

5.6 Migrationsanalys kommentar

Migrationsanalys konstaterar mot bakgrund av informationsbristen att det är svårt att veta huruvida oromoer attackeras från Amhara-milis och/eller styrkor från regeringssidan med utgångspunkt endast i sin oromo-identitet. Likaledes är det svårt att veta huruvida amhara attackeras av OLA eller regeringsstyrkor endast med utgångspunkt i sin etnicitet. Mönstret att identifiera motståndare efter etnisk tillhörighet finns i Etiopien. Under Tigray-kriget har en annan etnisk grupp, tigreanerna, utsatts för trakasserier från regeringssidan utifrån sin etniska tillhörighet. Huruvida tigreanernas situation avseende trakasserier från regeringen förändras är beroende av utvecklingen i Tigray efter fredsavtalet i november 2022.

Migrationsanalys kan mot bakgrund av informationsbristen dock inte dra några långtgående slutsatser om till vilken grad och i vilka situationer oromoer och amharer generellt utsätts för våld eller andra trakasserier specifikt mot bakgrund av sin tillhörighet till respektive etniska grupp, men vill uppmärksamma läsaren på dessa förhållanden.

Vidare noterar Migrationsanalys att tigreanernas situation började förändras i och med att TPLF förlorade inflytande när Abiy vann valet 2018. Många positioner inom statsmakten hade tidigare innehafts av tigreaner och statsmakten förknippades med tigreaner. När Abiy tog över makten lämnade ett stort antal tigreaner sina positioner. Tigreanernas egen bild av sig själva var splittrad, men enades när det yttre trycket mot gruppen intensifierades under Tigraykriget 2020 – 2022. Spänningarna i samhället byggdes upp och statens syn på tigreanerna följde den utvecklingen. Tigreanerna var under Tigraykriget

³¹² Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A3), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³¹³ Internationell organisation i Addis Abeba (C1), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³¹⁴ Ethiopian Peace Observatory, EPO Weekly: 21-27 januari 2023, [url](#); Ethiopian Peace Observatory, EPO Weekly: 9-15 July 2023, [url](#)

³¹⁵ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

2020 – 2022 utsatta från statsmaktens sida, vilket i viss grad fortsatt efter fredsöverenskommelsen. Mer om tigreanernas situation i samband med kriget se [Landinformation: Etiopien. Tigreaner och deras situation utanför Tigray \(version 2.0\)](#). Migrationsanalys saknar mer ingående information om tigreanernas situation utanför Tigray vid tidpunkten för rapportens färdigställande i juni 2023.

6. Hur etniciteter identifieras i etiopiska samhället

6.1 Generellt

Många, men inte alla, etiopiska namn har en etnisk prägel. Vid en identitetskontroll kan såväl det egna namnet, som fars-, farfars eller mors namn som finns på id-kortet och som kan ha en etnisk prägel avslöja innehavarens etnicitet.³¹⁶ På id-kortet finns också uppgift om närmast anhörig som, om namnet har en etnisk prägel, också det kan avslöja etnicitet.³¹⁷ Den som kontrollerar identiteten kan höra av sig till den utfärdande woredan (distriktet) eller kebelen (byn eller grannskapet) för att kontrollera uppgifterna i dossiën där.³¹⁸ De nya id-korten som utfärdas i Addis Abeba visar bostadsort och ort där kortet utfärdats.³¹⁹ På de gamla kebelekorten står etnicitet utskrivet.³²⁰

Etnicitet kan registreras när en födelseregistrering görs hos kebelen eller woredan för att få ut ett födelsebevis. Födelseregistreringen för minderåriga barn görs av båda föräldrarna. Om bara en av föräldrarna är närvarande vid registreringen krävs en fullmakt från den andra föräldern. Efter personens artonårsdag kan födelseregistreringen göras av individen själv. För de som har blandad etnisk bakgrund väljer föräldrarna, eller efter artonårsdagen personen själv, vilken etnicitet som ska registreras. Oftast väljs faderns, men en källa uppgav att det är ett val som görs.³²¹ Även om det finns uppgifter som tyder på att det går att ändra en registrerad etnicitet är det flera och i sammanhanget tyngre källor som menar det [inte är möjligt att ändra den etnicitet som en gång har registrerats](#).³²² Uppgift om etnicitet skrivs inte ut på födelsebeviset, inte heller på de nya id-korten som utfärdas i Addis Abeba. Har uppgiften lämnats vid registreringen finns den dock i myndighetens register.³²³

³¹⁶ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; FN-organisation i Addis Abeba (A), samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³¹⁷ Vital Events Registration Agency i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

³¹⁸ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022; Vital Events Registration Agency i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

³¹⁹ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³²⁰ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³²¹ Tjänsteman vid Kirkos Subcity, Woreda 01 (2), samtal i Addis Abeba, november 2022

³²² Sveriges ambassad i Addis Abeba förmedlar information från Kirkos subcity och andra etiopiska personer, e-post 2023-05-09

³²³ Tjänsteman vid Kirkos Subcity, Woreda 01 (2), samtal i Addis Abeba, november 2022

I det etiopiska samhället känner man varandra. Exempelvis vet man i allmänhet om din granne är tigrean.³²⁴ Man informerar varandra i samhället.³²⁵ Grannar kan då tipsa myndigheterna om de letar efter personer med en specifik etnicitet.³²⁶

Även om amhariska är lingua franca i Eitopien lär man sig sitt eget språk som modernsmål.³²⁷ Inom den etniska politiken försöker man kategorisera människor genom kriterium som relaterar till ursprungsbefolkning. I den etiopiska kontexten förstås det som att människor som nu talar ett specifikt språk i området. Vi andra tillfällen kan personerna delas upp mellan dem som talar språket som modersmål och de som har det som andraspråk.³²⁸

Generellt sett är det inte i det etiopiska samhället oartigt att fråga vilken etnisk grupp någon tillhör. I det spända läge som uppstod i samband med Tigraykriget 2020-2022 förändrades det dock och det kunde orsaka obehag för den som tillfrågades.³²⁹

6.2 Amharer

En samtalspartner menade att man inte kan efter utseendet urskilja om någon är amhara eller tigrean.³³⁰

Språken amhariska och tigrinja har en del namn gemensamt. Det innebär att vid det förekommer att amharer vid en identitetskontroll misstas för tigreaner, även om de inte talar tigrinja.³³¹

Såväl amharer som tigreaner kan ha ett kors tatuerat i pannan och på halsen.³³² Amharer kan också ha ett litet brännmärke efter ett litet mynt i tinningen. Att bränna med ett mynt vid tinningen anses skydda mot ögonsjukdomar.³³³

6.3 Tigreaner

Tigreaner från Tigray som talar amhariska som andra språk har en accent som identifierar dem som tigreaner.³³⁴ Tigreaner som är födda och uppvuxna i Addis Abeba talar amhariska utan sådan brytning.³³⁵

Ärr vid ögonbrynen kallas för *elvan* eftersom de små sträcken vid ögonbrynets utkant liknar talet elva. Elvan är vanligt i Tigray, men finns också i exempelvis

³²⁴ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³²⁵ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (F), samtal i Addis Abeba, november 2022

³²⁶ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³²⁷ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³²⁸ The Reporter, Breaking the shackles of ethnic politics in Ethiopia, 2022-10-22, [url](#)

³²⁹ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba november 2022.

³³⁰ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³¹ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³² Student vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³³ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

³³⁴ Student vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³⁵ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

Gondor bland amhara.³³⁶ Elvan som ärrmärke förknippas dock med tigreaner.³³⁷ Ärren görs på små barn för att behandla ögonsjukdomar. Det är inte längre vanligt att ge barn elva-ärr.³³⁸ På tigrinja kallas elvan *'äserte hade* (ዓሰርተ ሓደ). På amhariska säger man *'äsrä'änd* (አስረአንድ)³³⁹, vilket är det amhariska ordet för talet elva. Det kan uppfattas som oförsäktligt att använda ordet på amhariska om det refererar till ärrmärket. Den som på amhariska vill nämna ärrmärket på ett neutralt sätt säger därför i stället en förklarande mening.³⁴⁰

Såväl amharer som tigreaner kan ha ett kors tatuerat i pannan och på halsen.³⁴¹

Samhället utövar mycket kontroll, exempelvis genom grannar. Grannar uppges i allmänhet veta vem som är tigrean.³⁴² Under sökandet efter tigreaner under Tigraykriget tipsades säkerhetstjänsten om vilka som var tigreaner.³⁴³

Födelseort i Tigray indikerar att man är tigrean.³⁴⁴ Det finns namn som förknippas med tigreaner. En del namn är dock gemensamma för amharer och tigreaner.³⁴⁵

Tigrinjatalande eritreaner misstas ibland för att vara tigreaner.³⁴⁶

6.4 Oromoer

Traditionellt har oromoer inte några ärr-märken, men kan identifieras i för folkgruppen typiska frisyrrer. Kvinnor bär olika smycken runt halsen, handleden, ankeln etc. beroende på om de är ogifta eller gifta. Smyckena bärs främst vid festligheter.³⁴⁷

6.5 Vissa andra etniciteter

6.5.1 Afarer

Maandita-klanen, som är en underklan till adohimera, har ärr på kinderna i höjd mellan näsa och mun i som kallas *elvan*, eftersom de två strecken ser ut som talet elva. Andra klaner har andra tecken. Afarer från södra Afar har ärr på kinderna, men ärren kan se olika ut. I norra Afar är ärren på olika ställen i pannan. Det finns några likheter med ärren som tigreanerna har (elvan).³⁴⁸ Frisyren i norra Afar kan i det närmaste beskrivas som ”dreadlocks i page”,

³³⁶ Oberoende forskare vid Addis Abeba universitet, samtal i oktober 2022.

³³⁷ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³⁸ Student vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³³⁹ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A7), e-post 2023-04-05

³⁴⁰ Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A7), e-post 2023-05-16

³⁴¹ Student vid Addis Abeba universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴² Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴³ FN-organisation i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴⁴ Tigrean i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴⁵ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴⁶ Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁴⁷ Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

³⁴⁸ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

påminner om frisyrerna i den faraoniska traditionen.³⁴⁹ Afarer kan ha tänderna slipade så att de ser vassade ut.³⁵⁰

6.5.2 Nuer

Nuer i Gambella markerar ärr längs pannan. De kan förväxlas med folk från Sydsudan.³⁵¹ Det rör sig främst om äldre människor som har ärr-märken.³⁵²

6.6 Migrationsanalys kommentar

Etnicitet är något som uppfattas i det etiopiska samhället och det finns olika indikationer på vilken etnisk grupp en person tillhör. De yttre kännetecken, som ärrmarkeringar, frisyrer, språk eller etniska namn, ger sådana indikationer. Det är dock viktigt att komma ihåg att långt ifrån alla personer inom en etnisk grupp har synliga attribut som kan kopplas till en etnisk grupp. Det kan också finnas personer som har attribut som indikerar en grupp, men som ändå tillhör en annan grupp. Exempelvis kan en person med en far som är tigrean, vara registrerad som tigrean, tala tigrinja utan brytning och kunna den tigreanska kulturen även tala amhariska utan brytning om modern är amhara och amharisktalande. Det kan innebära att den personen, som är tigrean, ändå vid vissa tillfällen eller sammanhang av omgivningen uppfattas som amhara. Den etniska definitionen ligger hos personen själv, men också i betraktarens ögon.

Vid de tillfällen staten eftersöker personer från en viss etnisk grupp kan den visas med till exempel id-kort som kan kontrolleras mot uppgifter i woredan eller kebelen från födelseregistreringen.

7. Avslutande kommentar

I Etiopien finns fler än 80 etniska grupper. Den här rapporten fokuserar på amharer, tigreaner och oromoer.

Beskrivningarna av olika etniska grupper i den här rapporten har inhämtats vid Migrationsanalys inhämtningsresor till Etiopien samt från antropologiska studier som ligger längre tillbaka i tiden. Det är av intresse att ha en bild av hur olika etniska grupper traditionellt har fungerat, men det är av vikt att veta att det moderna samhället har förändrat en del av det traditionella levnadssättet. Förändringen är störst i stora städer och bland personer som bott i städerna i flera generationer, men har också skett på landsbygden i varierande grad.

Medelklassen i Addis Abeba förefaller i stor utsträckning betrakta sig själva som etiopier eller Addisbor i stället för som tillhöriga till en specifik etnisk grupp. Migrationsanalys konstaterar att denna grupp är amharatalande och även

³⁴⁹ Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁵⁰ Atlas of Humanity, Afar People, odaterad, [url](#)

³⁵¹ Student vid Addis Abeba Universitet, samtal i Addis Abeba, oktober 2022

³⁵² Oromoperson i Addis Abeba, samtal i Addis Abeba, november 2022

om de tillhör en annan etnicitet har de anammat den i Addis Abeba i stora delar dominerande amhariska kulturen. En del som identifierar sig som pan-etiopier kan blanda ihop den amhariska kulturen, som under en längre tid i historien var de styrandes kultur, med den etiopiska kulturen. [Habesha](#), eller abessinier, refererar till en livsstil som främst men inte enkom tigrinja- och amharisktalande på höglandet för på såväl den etiopiska som eritreanska sidan av gränsen. Det förekommer att det refereras till habesha för att beskriva etiopiska frågor generellt.

Amharer har under en längre tid fram till 1991 dominerat i det styrande skiktet och det finns en syn att amharisk livsstil är överlägsen andra etiopiska kulturer och att alla etiopier ska försöka tillägna sig den – och amharisk identitet kan därför handla mer om beteende än genetiskt arv. Den tigreanska identiteten växte sig stark från 1970-talets uppror mot den amhariskdominerade Derg-regimen, och även under de decennier som EPRDF främst såg tigreaner i maktposition.

Det finns olika syn på hur homogen oromo är som folkgrupp, men Migrationsanalys konstaterar att många källor indikerar att det handlar om olika grupper med många likheter som samlas under paraplyet ”oromo”.

Migrationsanalys noterar att det traditionella [gadaasystemet](#) på de flesta platser inte längre praktiseras och inte är känt av gemene man inom de flesta oromogrupper. Då gadaa-systemet praktiserades var det inte homogent mellan de olika grupperna inom oromo. Sedan tidigt 1990-tal har ett återinförande av gadaa-systemet gjorts på vissa orter. Det är för Migrationsanalys okänt i hur stor utsträckning sett till hela regionen Oromia detta genomförts. År 2014 bildades under etiopiska statens beskydd ett abbaa gadaa-råd. Återinförandet av gadaa-systemet kom inifrån oromogruppen som en respons för att återupprätta oromos traditioner och status, men drevs även av regeringen där OPDO/EPRDF såg vinster i att förknippas med oromos ursprungliga traditioner. De nya strukturerna återskapade det de kunde, kopierade vad som fanns kvar och fyllde kreativt ut luckorna. Många gadaa-ledare blev medlemmar i OPDO och har lämnat den lokala nivån för politiska uppdrag på högre nivå. Den etiopiska staten betalar de som ingår i de nybildade gadaa-rådet tämligen bra, vilket i sig rimligen är en faktor till att det finns intresse att delta där. Det faktum att gadaa-rådet nu är betalda av staten påverkar sannolikt också lojalitet och perspektiv på uppdraget. En annan dynamik som inträtt med det nya gadaa-strukturerna är att inflytandet inom oromogruppen har flyttats från den tidigare starka borana-gruppen i södra Etiopien.

De ursprungliga traditionerna inom oromo beskrivna i den här rapporten relaterar främst, men inte uteslutande, till oromogruppen borana. Mot bakgrund av att detta, samt att det endast är ett fåtal oromogrupper som fortsatt praktiserar gadaa-systemet bör informationen främst ses som en kontext och bakgrund till nuvarande system.

Migrationsanalys noterar också att det förefaller som att [hariyya](#) inte längre praktiseras inom oromo, i vart fall inte i någon större utsträckning. Däremot

förefaller traditionen med [Hadha Sinqee](#) fortsatt praktiseras på den oromska landsbygden i en eller annan form. Hos den unga generationen i städerna förefaller traditionen dock i princip vara bortglömd.

Migrationsanalys noterar att olika etniska grupper har olika system för att överföra etnicitet. Amharer och tigreaner är enligt konsulterad litteratur traditionellt främst vara ambilinjära, medan exempelvis oromoer och afarer är patrilinejära. Vid samtal erfar Migrationsanalys att uppfattningen hos etiopier som inte är specialiserade på frågan om etnicitet, utan i detta hänseende kan betraktas som gemene man i det utbildade skiktet av det etiopiska samhället, är allt från att etiopiska etniska grupper i huvudsak är patrilinejära till att man som barn i ett blandäktenskap får välja etnicitet. Den bilden stärks också av att tjänstemannen som arbetar med vid Vital Events Registration Agency som uppgav att de flesta väljer faderns etnicitet, även om man har möjlighet att välja. Vidare framgår att yttre faktorer som språk, var man bor och vilken kultur man tagit till sig är en viktig aspekt i hur etniciteten uppfattas av såväl personen själv som omgivningen. Därutöver har den moderna etiopiska staten en inställning att det är personen själv eller dennes förälder som vid födelseregistrering själva väljer vilken etnicitet som ska fyllas i, eller välja att inte lämna uppgift om etnicitet. Migrationsanalys konstaterar vidare att vi fått olika uppgifter om möjligheten att ändra en registrerad etnicitet.

Migrationsanalys noterar dock att de källor som uppger att detta inte är möjligt väger mycket tungt. Det är dels en tjänsteman på en woreda som arbetar med registrering av etnicitet och dels ett flertal andra etiopier som i sammanhanget är lekmän men talar utifrån sin personliga kännedom. En (1) sådan lekman har uppgett att det går att ändra registrerad etnicitet. Migrationsanalys drar slutsatsen att en registrering av etnicitet inte får ändras, men utesluter inte att det i den etiopiska administrationen ändå undantagsvis kan ske.

Mot bakgrund av informationsbristen konstaterar Migrationsanalys att det är svårt att veta till vilken grad och i vilka situationer oromoer attackerats från Amhara-milis och/eller regeringsstyrkor med utgångspunkt endast i sin oromo-identitet. Likaledes är det svårt att veta huruvida amhara attackerats av OLA eller styrkor från regeringssidan. Mönstret att identifiera motståndare efter etnisk tillhörighet finns i Etiopien. Under Tigray-kriget har en annan etnisk grupp, tigreanerna, utsatts för trakasserier från regeringssidan utifrån sin etniska tillhörighet. Migrationsanalys kan mot bakgrund av informationsbristen dock inte dra några långtgående slutsatser i vilken mån oromoer och amharer generellt utsätts för våld eller andra trakasserier specifikt mot bakgrund av sin tillhörighet till respektive etniska grupp, men vill uppmärksamma läsaren på dessa förhållanden.

Vidare noterar Migrationsanalys att tigreanernas situation började förändras i och med att TPLF förlorade inflytande när Abiy vann valet 2018. Många positioner inom statsmakten hade tidigare innehafts av tigreaner och statsmakten förknippades med tigreaner. När Abiy tog över makten lämnade ett stort antal tigreaner sina positioner. Tigreanernas egen bild av sig själva var splittrad, men enades när det yttre trycket mot gruppen intensifierades under Tigraykriget 2020 – 2022. Spänningarna i samhället byggdes upp och statens

syn på tigreanerna följde den utvecklingen. Tigreanerna var under Tigraykriget 2020 – 2022 utsatta från statsmaktens sida, vilket i viss grad fortsatt även efter fredsöverenskommelsen. Mer om tigreanernas situation i samband med kriget se [Landinformation: Etiopien. Tigreaner och deras situation utanför Tigray \(version 2.0\)](#)

Etnicitet är något som uppfattas i det etiopiska samhället och det finns olika indikationer på vilken etnisk grupp en person tillhör. De yttre kännetecken, som ärrmarkeringar, frisyrier, språk eller etniska namn, ger sådana indikationer. Det är dock viktigt att komma ihåg att långt ifrån alla personer inom en etnisk grupp har synliga attribut som kan kopplas till den etniska gruppen. Det kan också finnas personer som har attribut som indikerar en grupp, men som ändå tillhör en annan grupp. Den etniska definitionen ligger hos personen själv, men också i betraktarens ögon.

Vid de tillfällen staten eftersöker personer från en viss etnisk grupp kan den visas med till exempel id-kort som kan kontrolleras mot uppgifter i woredan eller kebelen från födelseregistreringen.

Källförteckning

Elektroniska källor

Abbaaxiiqi, Olaana, Ethiopia Insight, Rival capital camps must face Finfinnee facts, 2019-03-29, [url](#) (hämtad 2023-02-23)

ACCORD, Ethiopia: COI Compilation, 2019-11-01, [url](#) (hämtad 2023-07-04)

Addis Standard, Commentary: Ethiopia's conflict: Policitics of nationalism and federalism without a federation, 2022-09-28, [url](#) (hämtad 2023-04-06)

Addis Standard, In-depth Analysis: Spate of targeted attacks, excessive use of force by security in Oromia leave death trails, destruction, 2020-07-15, [url](#) (hämtad 2023-06-20)

Addis Standard, News: Abba Gadaa Union says missing member of Karrayyu Gadaa Leadership dead, Dozens under custody, 2021-12-17, [url](#) (hämtad 2023-04-05)

Addis Standard, Updated. OLA "acknowledges" upcoming negotiation with Ethiopia government, "strongly objects" reference as "Shene", 2023-04-24, [url](#) (hämtad 2024-04-24).

African Arguments, Ethiopia's forgotten minority: Who will be the voice for Karrayyu?, 2022-03-31, [url](#) (hämtad 2023-04-05)

Al Jazeera, Ethiopia to designate TPLF, OLF-Shene as "terror" groups, 2021-05-21, [url](#) (hämtad 2023-06-13)

Al Jazeera, Fate of jailed fighters still unknown months after Ethiopia truce, 2023-06-13, [url](#) (hämtad 2023-06-30)

Atlas of Humanity, Afar People, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-03-28)

Berg, Erik, Amhara, 2019-01-02, [url](#) (hämtad 2023-04-03)

Berta, Ola Gunhildrud, Oromo, 2020-10-02, [url](#) (hämtad 2023-04-03)

Britannica, Afar, odaterad, [url](#)(hämtad 2023-03-28)

Britannica, Tigre northwestern Eritrean people, odaterad, Tigre | [url](#)(Hämtad 2023-04-03)

Lowings, Ben, Brussels International Center, Ethnic Division in Ethiopia: Fostering Grievance, Repression and Hatred, 2022-07-01, [url](#) (hämtad 2023-05-11)

Countries and their Cultures, Afar, odatrad, [url](#) (hämtad 2023-03-28)

Dulume, Wakgari, Finfinnee and the Oromoo: The Need to Redeem Historical Injustice Done to the Oromo in the Course of Addis Ababa Establishment and Beyond, i Asian Journal of Sociological Research, 6(2) 2022, Article no. AJSR.873, s. 45-52, [url](#) (hämtad 2023-02-23)

Endalew, Getasew & Molla, Adugna & Hussien, Endris & Bayeh, Addisalem, Ethnic Politics and Violation of Basic Civil Rights of Amharas in Benishangul Gumuz Regional State of the Post 1991 Ethiopia: Actors, Causes, Consequences, and Challenges, i International Journal on Minority Groups Rights, 2023, s.417-442, [url](#) (hämtad 2023-05-11)

Ethiopia's Constitution of 1994, 1995-08-21, [url](#) (hämtad 2023-04-06)

Ethiopian Criminal Law Network, Constitution of the Regional State of Oromia – 1995, 2016-03-31, [url](#) (hämtad 2023-04-06)

Ethiopian Peace Observatory, EPO Weekly: 21-27 January 2023, [url](#) (hämtad 2023-04-18)

Ethiopian Peace Observatory, EPO Weekly: 1-7 April 2023, [url](#) (hämtad 2023-04-18)

Ethiopian Peace Observatory, EPO Weekly: 9-15 July 2023, [url](#) (hämtad 2023-04-18)

Ethnologue Language of the World, [url](#) (hämtad 2023-02-17)

Federal Republic of Ethiopia, History, odatrad, [url](#) (hämtad 2023-02-23)

Ficquet, Eloi & Feyissa, Dereje, Ethiopians in the Twenty-First Century: The Structure and Transformation of the Population, i Prunier, Gérard & Ficquet, Eloi (ed.), Understanding Contemporary Ethiopia: Monarchy, Revolution and the Legacy of Meles Zenawi, London, Hurst, 2015, s. 15-62, [url](#) (hämtad 2023-05-15)

Freedom House, Freedom in the World 2023 Ethiopia, odatrad, Political Pluralism and Participaton, [url](#) (hämtad 2023-04-18)

Hallpike, C.R., The Origins of the Borana Gada System, i Africa: Journal of the International African Institute, Vol. 46, No. 1, 1976, s. 48 - 56, [url](#) (hämtad 2023-02-27)

Landinfo, Etiopia: Basisinfo, 2018-12-14, [url](#) (hämtad 2023-06-26)

Mekonnen, Siyanne, Addis Standard, News: Security forces shoot civilians in Gambella city two days after regional gov't vows to 'totally eradicate' remaining members of Oromo, Gambella armed groups, 2022-06-22, [url](#) (hämtad 2023-06-30)

Minority Rights Group International, World Directory of Minorities and Indigenous People – Ethiopia, 2018-01-01, [url](#) (hämtad 2023-06-26)

Nederländerna, Ministry of Foreign Affairs, Thematic Country of Origin Information Report on Tigray 2021, 2021-08-01, [url](#) (hämtad 2023-07-04)

New World Encyclopedia, Addis Ababa, History, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-02-23)

Nicolas, Andrea, Founded in Memory of the 'Good Old Times': The Clan Assembly of Hiddii, Ethiopia, i Journal of Eastern African Studies, 1:3, 2007, s. 484-497, [url](#) (hämtad 2023-06-20)

Nicolas, Andrea, In Search of Democracy: Gadaa as a Political Ideal, or the Legitimacy of Traditional Authority in Times of Turmoil and Unease, i Steinforth, A.S., Klocke-Daffa, S. (eds). Challenging Authorities, Palgrave Macmillan, Cham. 2021, s. 147-184, [url](#) (hämtad 2023-06-27)

OmniGlott, the online encyclopedia of writing systems and languages, odaterad, [url](#) (hämtad 2023-07-04)

Oromo Liberation Front OLF, Finfinne ("Addis Ababa") is an Oromo Land, 2017-05-06, [url](#) (hämtad 2023-02-23)

The Reporter, Breaking the shackles of ethnic politics in Ethiopia, 2022-10-22, [url](#) (hämtad 2023-05-11)

Theil, Rolf, Store Norske Lexikon, tigrinsk, 2022-08-31, [url](#) (hämtad 2023-04-03)

WRITNET, The Ethio-Eritrean Conflict: An Essay in Interpretation, 1998-11-01, [url](#) (hämtad 2023-06-26)

Østebø, Terje, Store Norske Lexikon, Tigray, 2022-09-15, [url](#) (hämtad 2023-04-03)

Muntliga källor

Akademisk källa, samtal med Migrationsanalys i juni 2023 samt e-post 2023-06-26.

Dr. Musa Adem Oumer, Afar's Peoples Party, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Etiopisk myndighet, samtal med Migrationsanalys i Etiopien, oktober 2019

FN-organisation i Addis Abeba (A), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Forskningsexpert i Addis Abeba, samtal med Migrationsanalys, oktober 2022

Försvarsattaché vid Sveriges ambassad i Addis Abeba, samtal med Migrationsanalys, november 2022

Goitom Tsegay, vice ordförande, Arena Tigray for Democracy and Sovereignty, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Internationell organisation i Addis Abeba (C1), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Ledaren för National Movement of Amhara (NAMA), samtal med Migrationsanalys i Bahar Dar, oktober 2019

Merera Gudina, Oromo Federalist Congress, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Oberoende forskare vid Addis Abeba Universitet, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Organisation i civilsamhället i Addis Abeba (A1), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, november 2022

Oromoperson i Addis Abeba, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, november 2022.

Rakeb Messele, Ethiopian Human Rights Commission, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Student vid Addis Abeba Universitet, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Sveriges ambassad i Addis Abeba förmedlar information från Kirkos subcity och andra etiopiska personer, e-post 2023-05-09

Tigrean i Addis Abeba, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Tjänsteman vid Vital Events Registration Agency, Kirkos Subcity Woreda 01 (1), samtal i Addis Abeba, i november 2022.

Vital Events Registration Agency i Addis Abeba, samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, november 2022

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A1), e-post 2023-06-27

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A2), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A3), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (A7), e-post 2023-04-05, 2023-05-16

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (D3), samtal med Migrationsanalys i Addis Abeba, oktober 2022

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (F), samtal med Migrationsanalys i november 2022.

Västerländsk ambassad i Addis Abeba (F2), samtal med Migrationsanalys i november 2022.

Tryckta källor

Abate Adem, Teferi, 'Decentralised There, Centralised Here': Local Governance and Paradoxes of Household Autonomy and Control in North-East Ethiopia, 1991-2001, i *Africa: Journal of International African Institute*, 2004, vol. 74, nr. 4 (2004), s. 611-632.

Baxter, P.T.W., Towards Identifying some of the Moral Components of an Oromo National Identity, i Mohamed Sali, M. A. & Markakis, J (red.), *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, Elanders Gotab, Stockholm, 1998, s. 50-58.

Levine, Donald N, *Greater Ethiopia: The Evolution of a Multiethnic Society*, The University of Chicago Press, Chicago, 2000.

McCann, James C, *People of the Plow: An Agricultural History of Ethiopia, 1800 – 1990*, University Wisconsin Press, 1995.

Said, Ali, Afar Ethnicity in Ethiopian Politics, i Mohamed Sali, M. A. & Markakis, J (red.), *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, Elanders Gotab, Stockholm, 1998, s. 108-115.

Smith, Lahra, *Making Citizens in Africa Ethnicity, Gender, and National Identity in Ethiopia*, Cambridge University Press, New York, 2013.

Teka, Tegegne, Amhara Ethnicity in the Making, i Mohamed Sali, M. A. & Markakis, J (red.), *Ethnicity and the State in Eastern Africa*, Elanders Gotab, Stockholm, 1998, s. 116-125.

Tronvoll, Kjetil, *War & the Politics of Identity in Ethiopia: Making Enemies & Allies in the Horn of Africa*, Boydell & Brewer Ltd, Woodbridge, 2009.

Tronvoll, Kjetil, Ambiguous identities: the notion of war and "significant others" among the Tigreans of Ethiopia, i Broch Due, Vigdis, *Violence and belonging: The quest for identity in post-colonial Africa*, 2005, Routledge, New York, s. 236-251.

Turton, David (red.), *Ethnic Federalism. The Ethiopian Experience in Comparative Perspective*, Ohio University Press/Addis Abeba University Press, 2006.

Yntiso, Gebre, The Nyangatom Circle of Trust: Criteria for Ethnic Inclusion and Exclusion, i Eppe, Susanne (ed.), *Creating and Crossing Boundaries in Ethiopia Dynamics of social categorization and differentiation*, Lit Verlag GmbH&Co.KG Wien, Zweigniederlassung Zürich, 2014, s. 49-72.

Østebø, Marit Tolo, Can respect be key to gender justice, i Journal of the Royal Anthropological Institute, 2017, (N.S.) s. 00 – 19